

DEFINITIEF RAPPORT

Benchmark binnen- en buitensport
Gemeente Heusden

18 november 2015

Inhoudsopgave

pagina:

1	Inleiding	1
2	Binnensport	2
2.1	Accommodaties	2
2.1.1	Aanbod en gebruik	2
2.1.2	Financiën	3
2.2	Verenigingen	4
2.2.1	Omvang	4
2.2.2	Ledenaantallen	5
3	Buitensport	10
3.1	Accommodaties	10
3.1.1	Aanbod en gebruik	10
3.1.2	Financiën	11
3.2	Organisatie	15
3.3	Verenigingen	15
3.3.1	Omvang	15
3.3.2	Ledenaantallen	16
4	Zwembad Die Heygrave	21
4.1	Bezoekers en animocijfers	21
4.2	Watercapaciteit en bezetting	22
4.3	Tarieven	22
4.4	Financiën	23
5	Trends en ontwikkelingen	24
5.1	Algemene trends en ontwikkelingen	24
5.2	Binnensport	25
5.3	Buitensport	25
6	Samenvattende conclusies	26

1 Inleiding

Een benchmark is een beproefde methode om de beleidskeuzes en prestaties van de eigen gemeente af te zetten tegen de beleidskeuzes en prestaties van andere gemeenten. In deze rapportages worden de gegevens van de gemeente Heusden met betrekking tot de binnensport, de buitensport en het zwembad in kaart gebracht en waar mogelijk afgezet tegen landelijke gemiddelden (kengetallen en referenties).

In een later stadium van het onderzoek (eerste kwartaal 2015) zullen deze gegevens aangevuld worden met informatie van drie regiogemeenten, namelijk Boxtel, Haaren en Waalwijk. Daarmee krijgt de gemeente Heusden niet alleen inzicht in de prestaties van haar eigen accommodaties ten opzichte van het landelijke beeld maar ook hoe deze prestaties zich verhouden tot die in de drie regiogemeenten. Voorbeelden van dit inzicht zijn:

- Wat draagt de gemeente Heusden per inwoner bij aan de binnen- en buitensportaccommodaties en aan de zwembaden en wat zijn de regionale verschillen?
- Wat zijn de populaire sporten in Heusden en hoe verhoudt de omvang van de verenigingen zich tot landelijke gemiddelden en de regiogemeenten?
- Is in Heusden sprake van een efficiënte afstemming van vraag naar en aanbod van sportaccommodaties en hoe verhoudt zich dat tot landelijke kengetallen en het regionale beeld?
- Hoe verhouden ledenaantallen en animocijfers (gemiddelde sportbeoefening per inwoner) zich tot het landelijke beeld en de regio?
- Hoe verhoudt de taakverdeling (publiek-privaat) met betrekking tot eigendom, beheer en exploitatie van de sportaccommodaties in Heusden zich tot het landelijke beeld en de regio?

In de hoofdstukken 2 en 3 worden achtereenvolgens de prestaties van de binnensport en de buitensport behandeld. Daarbij komen de volgende thema's aan de orde: accommodaties (aanbod, gebruik en financiën), organisatie, verenigingen (omvang en ledenaantallen). In hoofdstuk 4 worden de prestaties van zwembad Die Heygrave tegen het licht gehouden. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen de thema's bezoekers en animocijfers, watercapaciteit en bezetting, tarieven en financiën. De rapportage sluit af met samenvattende conclusies in hoofdstuk 5.

2 Binnensport

In dit hoofdstuk wordt inzicht gegeven in de prestaties van de binnensportaccommodaties. In de gemeente Heusden wordt momenteel een nieuwe sporthal (Dillenburg) gerealiseerd. Sporthal Dillenburg vervangt sporthal Onder de Bogen en sportzaal de Hoge Heide. Vanwege deze ontwikkeling is de reikwijdte van de benchmark binnensport beperkt tot de binnensportaccommodaties die behouden blijven.

2.1 Accommodaties

2.1.1 Aanbod en gebruik

De gemeente Heusden beschikt over meerdere binnensportaccommodaties in de kernen Drunen, Vlijmen en (oud) Heusden. Tabel 1 bevat een overzicht van de verschillende binnensportaccommodaties in de drie kernen. Hierin is onderscheid gemaakt tussen accommodaties die behouden blijven, accommodaties die gesloopt worden en accommodaties die nieuw gebouwd worden. De te slopen accommodaties zijn de oudste binnensportaccommodaties in de gemeente Heusden.

Tabel 1: binnensportaccommodaties gemeente Heusden

Behouden						
Gemeentekern	Accommodatie	Bouwjaar	Afmetingen	Zaaldelen	Horeca	Tribune
Drunen	Sportzaal de Vennen	1979	16x28 meter	1	ja	nee
	Sportzaal de Brug	1991	16x28 meter	2	nee	nee
Vlijmen	Sporthal Die Heygrave	1986	32x48 meter	3	ja	ja
(Oud) Heusden	Sportzaal de Kubus	1976	22x28 meter	2	ja	ja

Te slopen						
Gemeentekern	Accommodatie	Bouwjaar	Afmetingen	Zaaldelen	Horeca	Tribune
Drunen	Sporthal Onder De Bogen	1971	24x42 meter	2	ja	ja
Vlijmen	Sportzaal de Hoge Heide	1967	16x28 meter	1	ja	ja
(Oud) Heusden	Gymzaal Demer	1959	10x20 meter	1	nee	nee

Nieuwbouw						
Gemeentekern	Accommodatie	Bouwjaar	Afmetingen	Zaaldelen	Horeca	Tribune
Drunen	Sporthal Dillenburg	2017	30x48 meter	3	ja	ja

Uit tabel 1 is het volgende af te leiden:

- In alle drie de gemeentekernen verdwijnt een accommodatie met als kanttekening dat besluitvorming over het afstoten van sportzaal de Hoge Heide nog moet plaatsvinden. In Drunen wordt de sloop van de bestaande sporthal vervangen door nieuwbouw.
- Het is opvallend dat bijna alle accommodaties (met uitzondering van sportzaal de Brug) een horecavoorziening hebben. Het landelijk beeld is dat sportzalen over het algemeen geen eigen horecavoorziening hebben. Ook bij nieuwe sporthallen wordt de horecavoorziening steeds vaker vervangen door multifunctionele verenigingsruimte. Ten behoeve van de nieuwe sporthal Dillenburg worden met verenigingen gesprekken gevoerd over de invulling van de verenigingsruimte;
- Bijna alle binnensportaccommodaties in de gemeente Heusden zijn solitaire gebouwen, met uitzondering van Die Heygrave waar een sporthal en zwembad wordt gecombineerd. De landelijke trend is dat veel binnensportaccommodaties onderdeel uitmaken van multifunctionele gebouwen, bijvoorbeeld in combinatie met een zwembad, een schoolgebouw of wijkvoorzieningen.

In deze benchmark gaat de aandacht specifiek uit naar het sportgebruik van de binnensportaccommodaties. De gemeente Heusden kent in totaal dertien sportverenigingen verdeelt over negen (*) binnensporten. In tabel 2 zijn de sporten en het aantal verenigingen per sport weergegeven.

Tabel 2: aantal binnensportverenigingen

Sport	# Verenigingen
Badminton	2
Basketbal	1
Gymnastiek	3
Handbal	2
Judo	1
Korfbal	1
Volleybal	1
Zwemmen	1
Onderwatersport	1

*zaalvoetbal en zaalhockey maken ook gebruik van de binnensportaccommodaties. Omdat het hier om teams gaat die deel uitmaken van buitensportverenigingen worden ze in deze rapportage verder niet meegenomen, verder zijn er nog een aantal kleine initiatieven die sporadisch een (deel van) een binnensportaccommodatie huren.

2.1.2 Financiën

In de volgende tabel zijn de inkomsten en uitgaven met betrekking tot de binnensportaccommodaties weergegeven (resultaten 2013). Zoals eerder aangegeven maken sporthal Onder de Bogen, sportzaal de Hoge Heide en gymzaal Demer geen onderdeel uit van deze benchmark met het oog op de sloop van deze accommodaties. Om de financiële prestaties van sporthal Die Heygrave lokaal te kunnen toetsen is er voor gekozen sporthal Onder de Bogen wel op te nemen in deze paragraaf. Sportzaal de Hoge Heide en gymzaal de Demer hebben geen extra meerwaarde voor de vergelijking van sporthal Die Heygrave.

Tabel 3: gemeentelijke bijdrage binnensportaccommodaties

	Onder de Bogen	Die Heygrave	De Vennen	De Brug	De Kubus
huurinkomsten	€ 33.698,06	€ 49.950,14	€ 18.388,55	€ 17.557,76	€ 19.798,12
onderwijsinkomsten	€ 21.096,86	€ 15.305,25	€ 17.579,48	€ 18.013,86	€ 16.214,95
overige inkomsten	€ 3.005,66	€ 94,81			€ -
Totaal inkomsten	€ 57.800,58	€ 65.350,20	€ 35.968,03	€ 35.571,62	€ 36.013,07
personeelskosten	€ 61.106,43	€ 88.686,12	€ 4.423,50	€ 3.834,63	€ 3.754,48
onderhoudskosten gebouw	€ 15.777,93	€ 88.770,43	€ 5.687,39	€ 10.061,15	€ 8.021,99
onderhoudskosten inventaris	€ 3.257,39	€ 7.620,43	€ 947,09	€ 1.543,79	€ 13.781,22
onderhoudskosten schoonmaak	€ 2.759,58	€ 25.430,48	€ 15.454,29	€ 16.751,79	€ 14.364,26
energiekosten	€ 30.989,14	€ 28.359,54	€ 11.064,58	€ 8.592,40	€ 20.063,51
overige kosten (verzekeringen etc)	€ 6.558,76	€ 5.117,48	€ 3.546,03	€ 4.068,34	€ 5.382,41
Totaal uitgaven	€ 120.449,23	€ 243.984,48	€ 41.122,87	€ 44.852,09	€ 65.367,86
kapitaallasten	€ 57.686,08	€ 7.344,00	€ 1.045,01	€ 7.986,53	€ 8.956,35
gemeentelijke bijdrage exclusief kapitaallasten	€ 62.648,65	€ 178.634,28	€ 5.154,84	€ 9.280,47	€ 29.354,79
gemeentelijke bijdrage inclusief kapitaallasten	€ 120.334,73	€ 185.978,28	€ 6.199,85	€ 17.267,00	€ 38.311,14
dekkingspercentage exclusief kapitaallasten	48%	27%	87%	79%	55%
dekkingspercentage inclusief kapitaallasten	32%	26%	85%	67%	48%

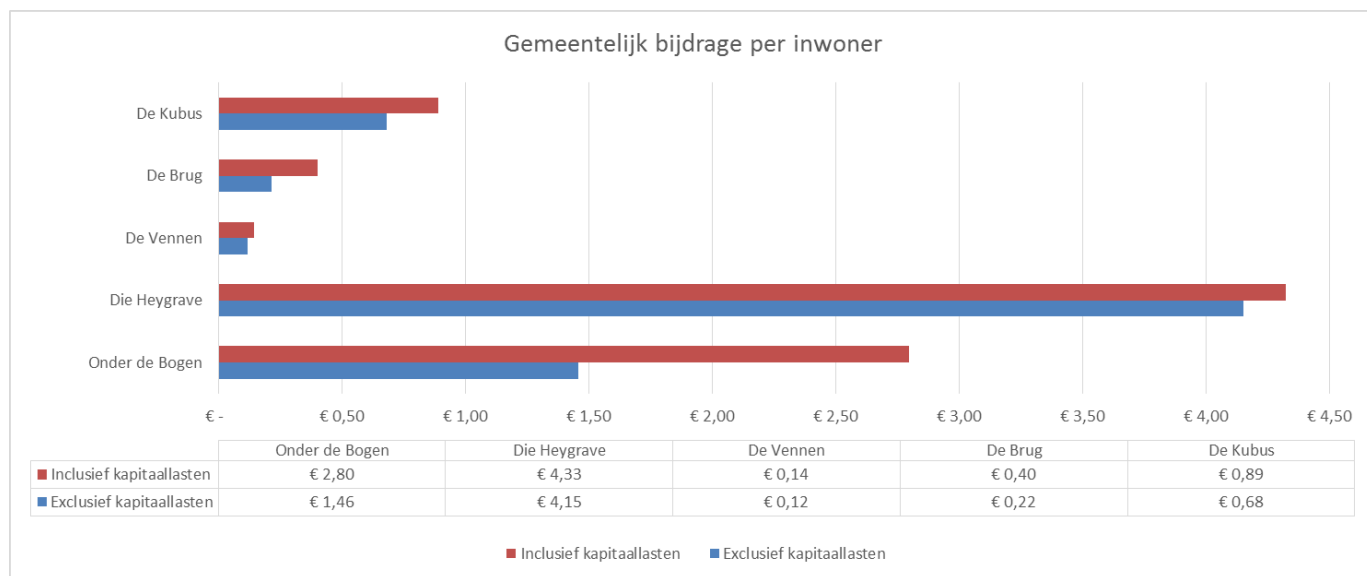
Uit de tabel is het volgende af te leiden:

- Sporthal Die Heygrave genereert meer huurinkomsten dan sporthal Onder de Bogen. Daar staat tegenover dat de personeels- en onderhoudskosten ook fors hoger zijn. Daarbij moet de kanttekening worden gemaakt dat met name onderhoudskosten per jaar fluctueren en dat het onderhoudsniveau van een sporthal die buiten gebruik wordt gesteld logischerwijs af wordt gebouwd. Per saldo resulteert dit in 2013 voor sporthal Die Heygrave in een aanzienlijk hogere gemeentelijke bijdrage en een lager dekkingspercentage (inkomsten / uitgaven) dan voor sporthal Onder de Bogen.

- De (opbouw van de) inkomsten van de drie sportzalen zijn nagenoeg gelijk. Met uitzondering van de hogere onderhoudskosten inventaris en energiekosten in De Kubus zijn ook de uitgaven van de sportzalen redelijk vergelijkbaar. In de sportzalen is sprake van sleutelverhuur waardoor in die accommodaties nauwelijks sprake is van personeelskosten. Het dekkingspercentage is bij sportzaal De Vennen het hoogst als gevolg van de in verhouding lage onderhoudskosten.

In het volgende staafdiagram zijn de gemeentelijke bijdragen aan de verschillende binnensportaccommodaties per inwoner weergegeven. Hierin is onderscheid gemaakt tussen de bijdragen inclusief en exclusief de kapitaallasten. Het aantal inwoners van de gemeente Heusden bedraagt 43.180. Omdat diverse verenigingen gebruik maken van verschillende accommodaties is geen koppeling te maken tussen de sporters en de afzonderlijke accommodaties. Verder zijn op nationaal niveau geen eenduidige cijfers beschikbaar die een toetsing aan landelijke gemiddelden mogelijk maakt

Figuur 1: gemeentelijke bijdrage aan de accommodaties per inwoner

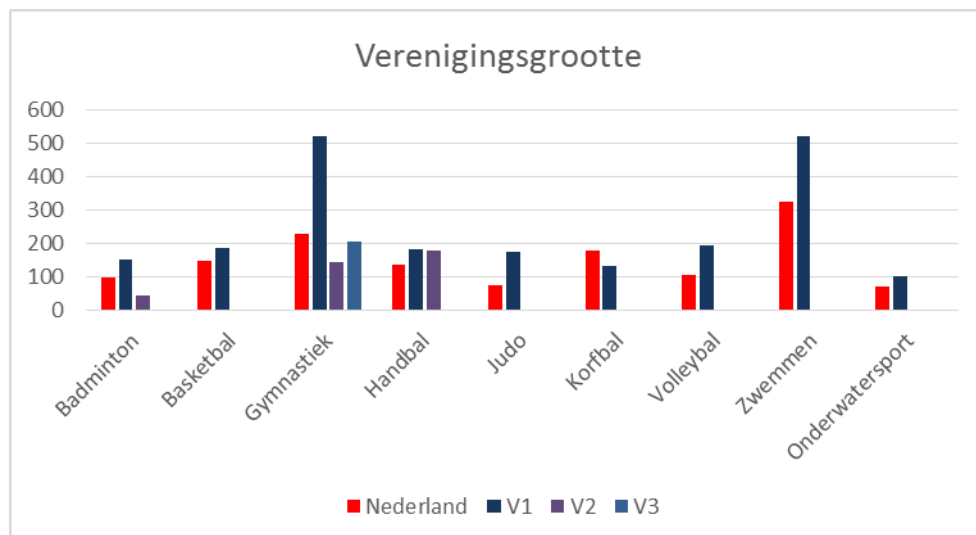
2.2 Verenigingen

In deze paragraaf zijn analyses opgenomen van de omvang van verenigingen, de ledenaantallen en de animocijfers (sportdeelname per inwoner). Daarbij is de situatie in Heusden zoveel mogelijk vergeleken met landelijke gemiddelden.

2.2.1 Omvang

In de volgende figuur en bijbehorende tabel is de omvang van de diverse verenigingen in Heusden vergeleken met de gemiddelde grootte van het Nederlandse equivalent.

Figuur 2: verenigingsgrootte binnensport

Tabel 4: verenigingsgrootte binnensport

Leden/vereniging (2012)		Leden/vereniging Heusden		
	Nederland	V1	V2	V3
Badminton	96	151	45	
Basketbal	147	186		
Gymnastiek	228	519	144	207
Handbal	135	181	178	
Judo	75	173		
Korfbal	178	131		
Volleybal	104	194		
Zwemmen	324	520		
Onderwatersport	69	102		

Figuur 2 en tabel 4 bieden de volgende inzichten:

- Met uitzondering van de korfbalvereniging, één van de badmintonverenigingen en één van de gymnastiekverenigingen geldt voor alle Heusdense binnensportverenigingen dat ze groter in omvang zijn dan de gemiddelde omvang van verenigingen in de rest van Nederland.
- Positieve uitschieters in Heusden zijn de (grootste) gymnastiekvereniging en de zwemvereniging.

2.2.2 Ledenaantallen

In de volgende tabel zijn de ledenaantallen van de te beoefenen binnensporten in Heusden in beeld gebracht met onderscheid tussen senioren en jeugdleden. In tabel 6 zijn de ledenaantallen van deze sporten voor heel Nederland weergegeven.

Tabel 5: aantal sporters binnensport gemeente Heusden

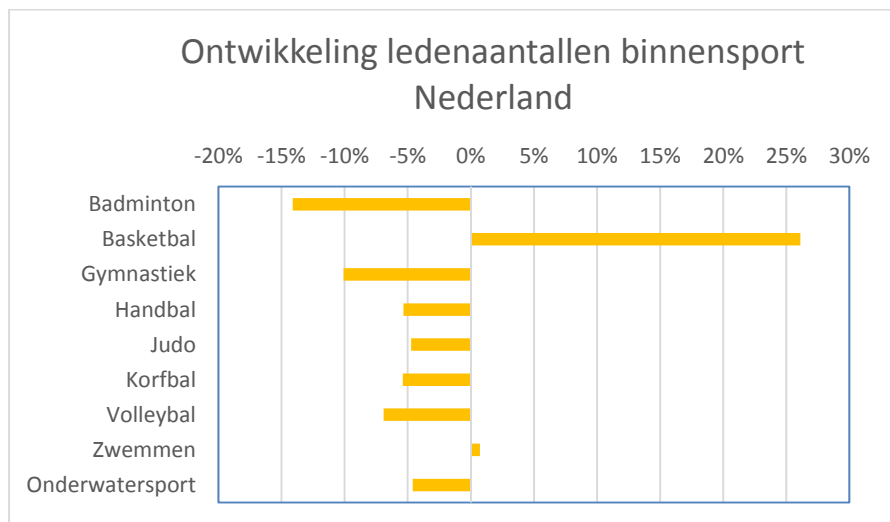
Sportbeoefenaars binnensport gemeente Heusden						
Sport	Aantal leden verenigingen		Aantal senioren		Aantal jeugdleden	
Badminton	196	7,18%	150	76,53%	46	23,47%
Basketbal	186	6,81%	129	69,35%	57	30,65%
Gymnastiek	870	31,86%	329	37,82%	541	62,18%
Handbal	359	13,15%	225	62,67%	134	37,33%
Judo	173	6,33%	42	24,28%	131	75,72%
Korfbal	131	4,80%	90	68,70%	41	31,30%
Volleybal	194	7,10%	107	55,15%	87	44,85%
Zwemmen	520	19,04%	331	63,65%	189	36,35%
Onderwatersport	102	3,73%	89	87,25%	13	12,75%
Totaal	2.731	100%	1.492		1.239	

Tabel 6: aantal sporters binnensport Nederland (2012)

Sportbeoefenaars binnensport Nederland						
Sport	Aantal leden verenigingen		Aantal senioren		Aantal jeugdleden	
Badminton	51.769	6,23%	32.987	63,72%	18.782	36,28%
Basketbal	52.494	6,31%	23.418	44,61%	29.076	55,39%
Gymnastiek	241.500	29,05%	66.439	27,51%	175.061	72,49%
Handbal	53.264	6,41%	23.523	44,16%	29.741	55,84%
Judo	57.785	6,95%	19.126	33,10%	38.659	66,90%
Korfbal	95.861	11,53%	48.419	50,51%	47.442	49,49%
Volleybal	116.539	14,02%	62.685	53,79%	53.854	46,21%
Zwemmen	144.613	17,39%	61.723	42,68%	82.890	57,32%
Onderwatersport	17.534	2,11%	15.470	88,23%	2.064	11,77%
Totaal	831.359	100%	353.790		477.569	

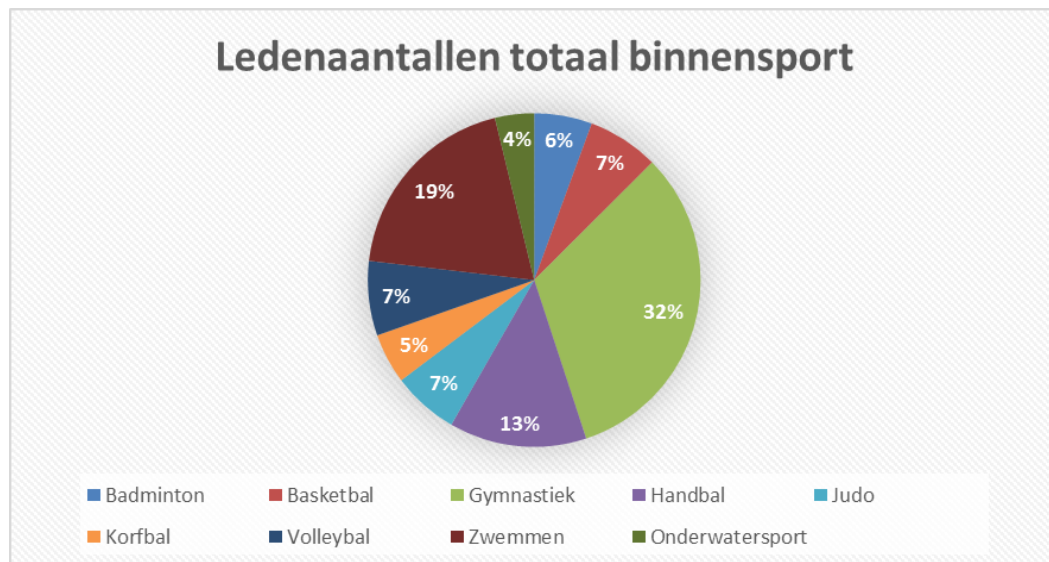
In de periode 2009-2012 heeft, met uitzondering van basketbal en zwemmen, het ledenaantal van binnensporten zich negatief ontwikkeld zoals in figuur 3 getoond.

Figuur 3: ontwikkeling ledenaantallen binnensport 2009-2013

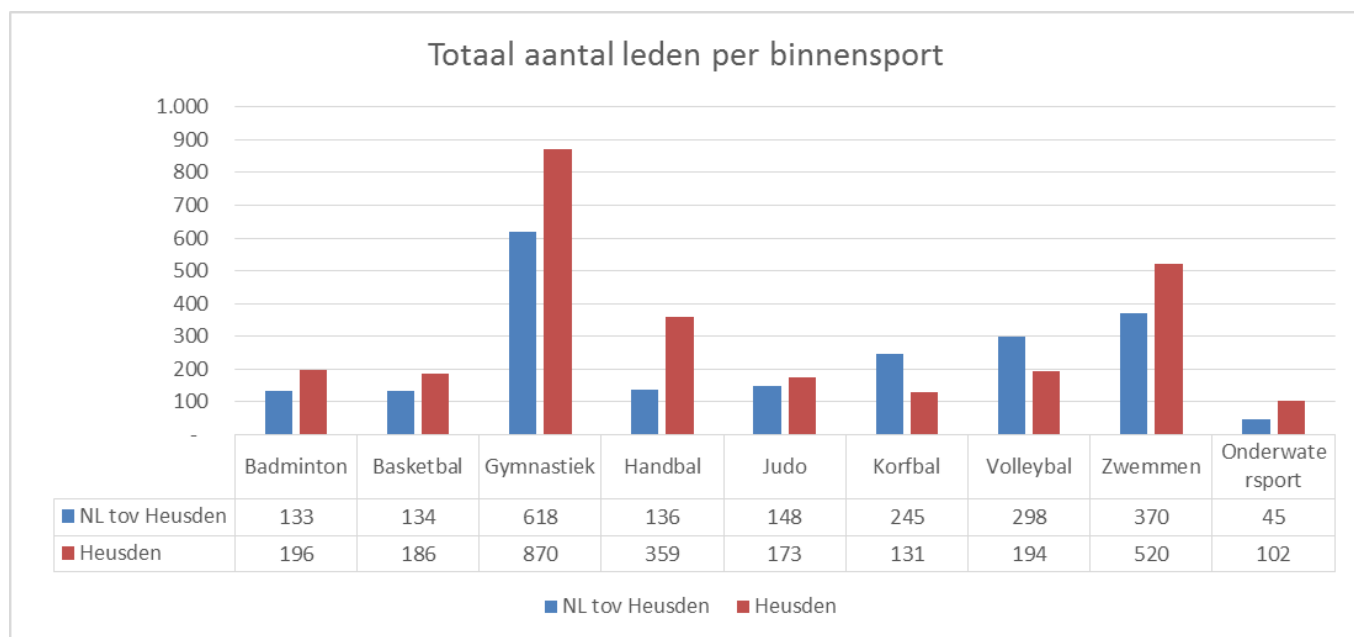

In de vorm van een taartdiagram is in het volgende figuur de verdeling van de ledenaantallen tussen de verschillende sporten in beeld gebracht voor de gemeente Heusden. In figuur 5 is de sportparticipatie van de gemeente Heusden afgezet tegen het aantal sporters dat een gemeente met het inwonersaantal van Heusden zou moeten hebben op basis van landelijke gemiddelden.

Figuur 4: verdeling ledenaantallen totaal binnensport Heusden

Figuur 5: totaal aantal leden per binnensport (2012)

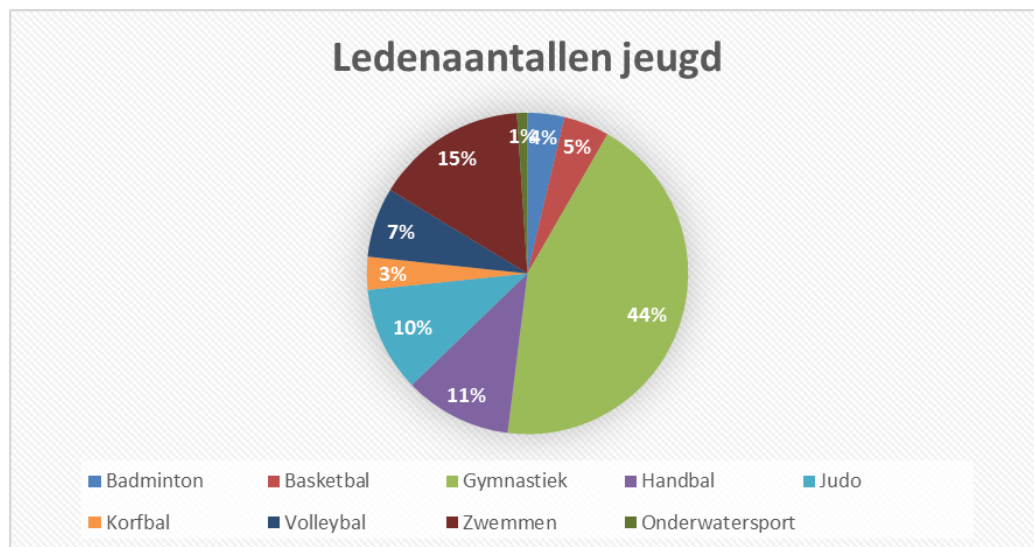

Uit de figuren 4 en 5 is het volgende op te maken:

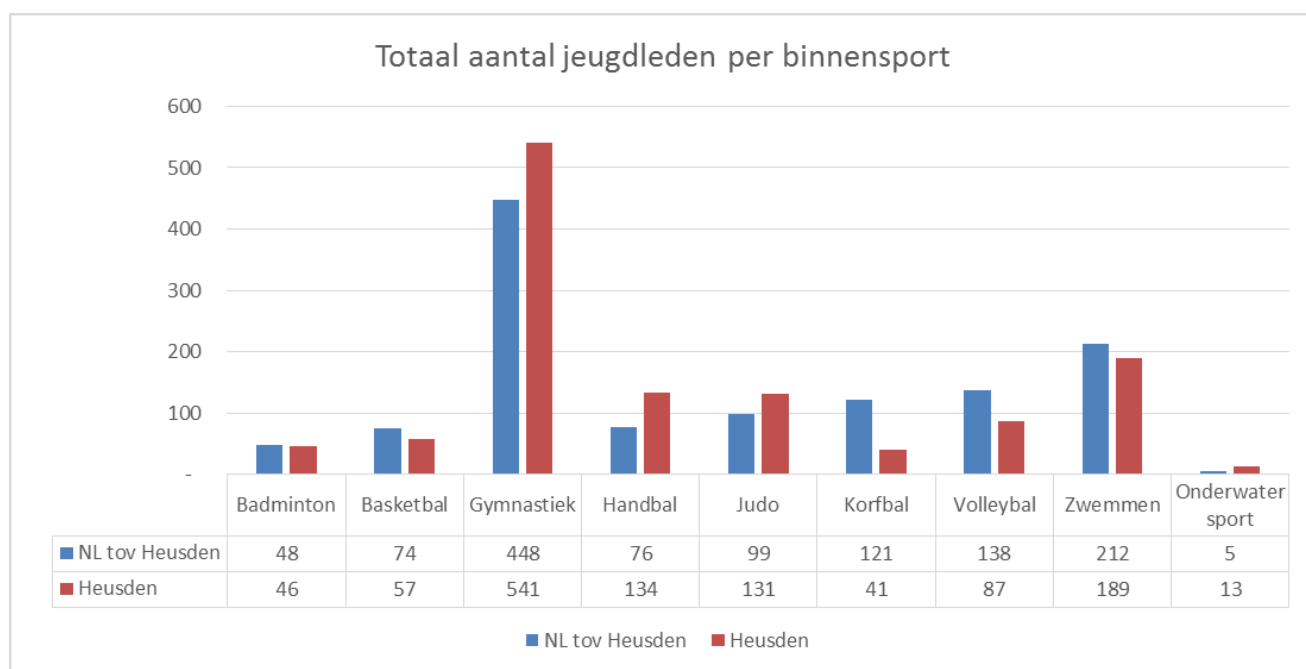
- Gymnastiek en zwemmen zijn verhoudingsgewijs grote sporten in Heusden.
- De gemeente Heusden bij bijna alle sporten meer ledenaantallen heeft dan landelijk gebruikelijk, met uitzondering van korfbal en volleybal, dat minder populaire sporten zijn in Heusden.
- Voor wat betreft gymnastiek geldt daarbij de kanttekening dat verenigingen (bijvoorbeeld SHJ Drunen) naast gymnastiek en turnen steeds vaker ook verschillende dansactiviteiten aanbieden.

In de volgende twee figuren is de verdeling van jeugdleden nader beschouwd.

Figuur 6: ledenaantallen jeugd Heusden

Figuur 7: totaal aantal jeugdleden per binnensport (2012)

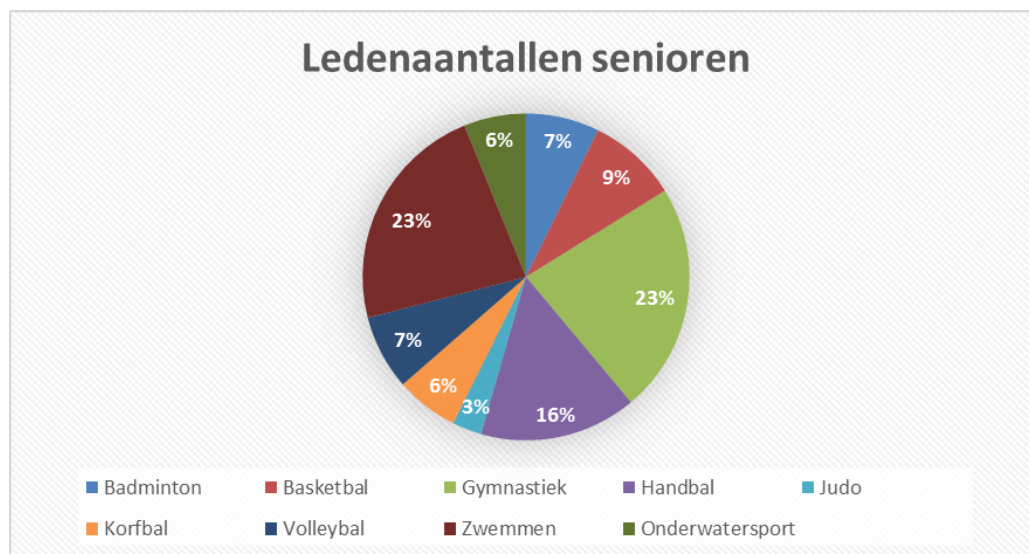

Uit de figuren 6 en 7 is het volgende op te maken:

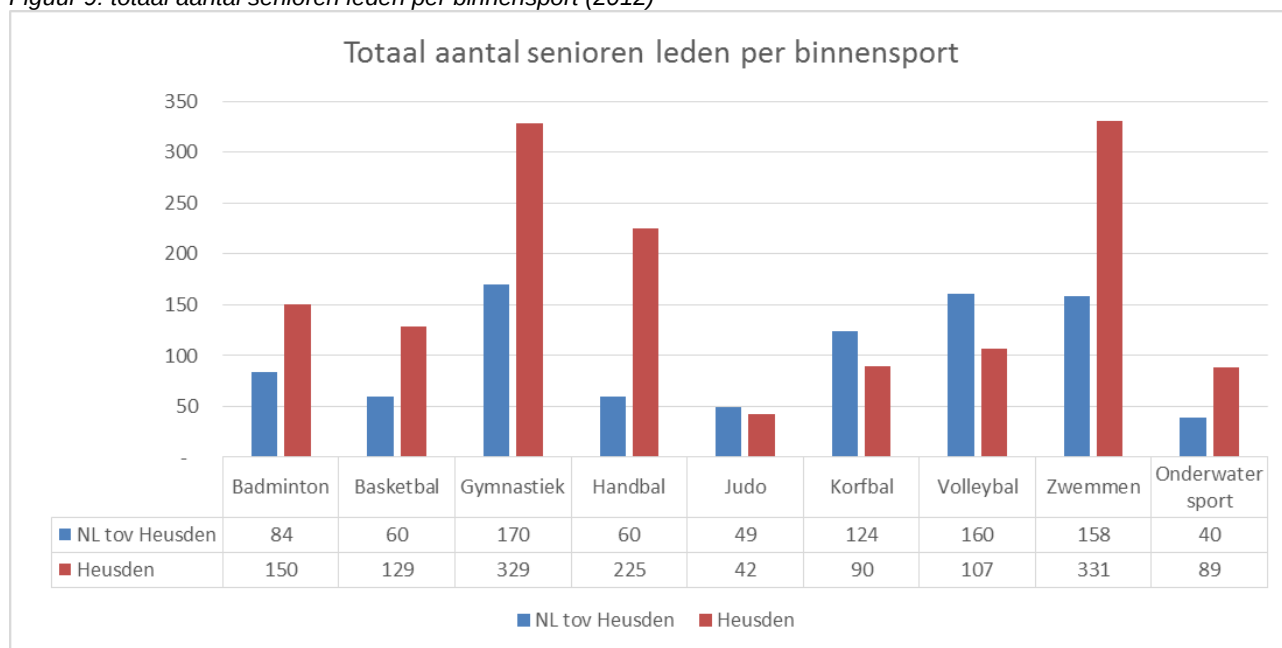
- Binnen de gemeente Heusden is gymnastiek ook onder jeugdleden de populairste sport.
- Zwemmen, badminton en basketbal is onder jeugdleden minder populair dan gemiddeld in de rest van Nederland, gekeken naar heel Heusden zijn dit wel populaire sporten.
- Gymnastiek en handbal zijn populaire sporten onder jeugdleden.

Met betrekking tot de verdeling van seniorleden is sprake van een iets ander beeld, zoals blijkt uit de volgende twee figuren.

Figuur 8: verdeling ledenaantallen senioren Heusden

Figuur 9: totaal aantal senioren leden per binnensport (2012)

Uit de figuren 8 en 9 is het volgende op te maken:

- Voor dit deel van het ledenbestand geldt in Heusden dat veel senioren kiezen voor gymnastiek, handbal en zwemmen en relatief minder voor korfbal en volleybal, zoals blijkt uit de volgende twee figuren.
- Het is opvallend dat voornamelijk onder seniorenleden de sportparticipatie erg hoog is en de verschillen met de rest van Nederland groot. De verschillen tussen jeugdleden in Heusden en Nederland zoals in figuur 7 weergegeven zijn minder groot.

3 Buitensport

In dit hoofdstuk wordt inzicht gegeven in de prestaties van de buitensportaccommodaties. Onderscheid wordt gemaakt tussen de accommodaties (aanbod, gebruik en financiën), de organisatie (verdeling van taken en verantwoordelijkheden) en de verenigingen (omvang en ledenaantallen)

3.1 Accommodaties

3.1.1 Aanbod en gebruik

De gemeente Heusden huisvest een zevental buitensporten in haar gemeente die gebruik maken van drie geclusterde sportparken (sportparken de Hoge Heide, Den Donk en de Schroef) aangevuld met solitaire buitensportaccommodaties. In totaal zijn er 19 sportverenigingen actief. In Tabel 7 is de verdeling van verenigingen per tak van sport weergegeven. In tabel 8 is aangegeven over hoeveel velden/banen de verschillende sporten beschikken

Tabel 7: aantal verenigingen per sport

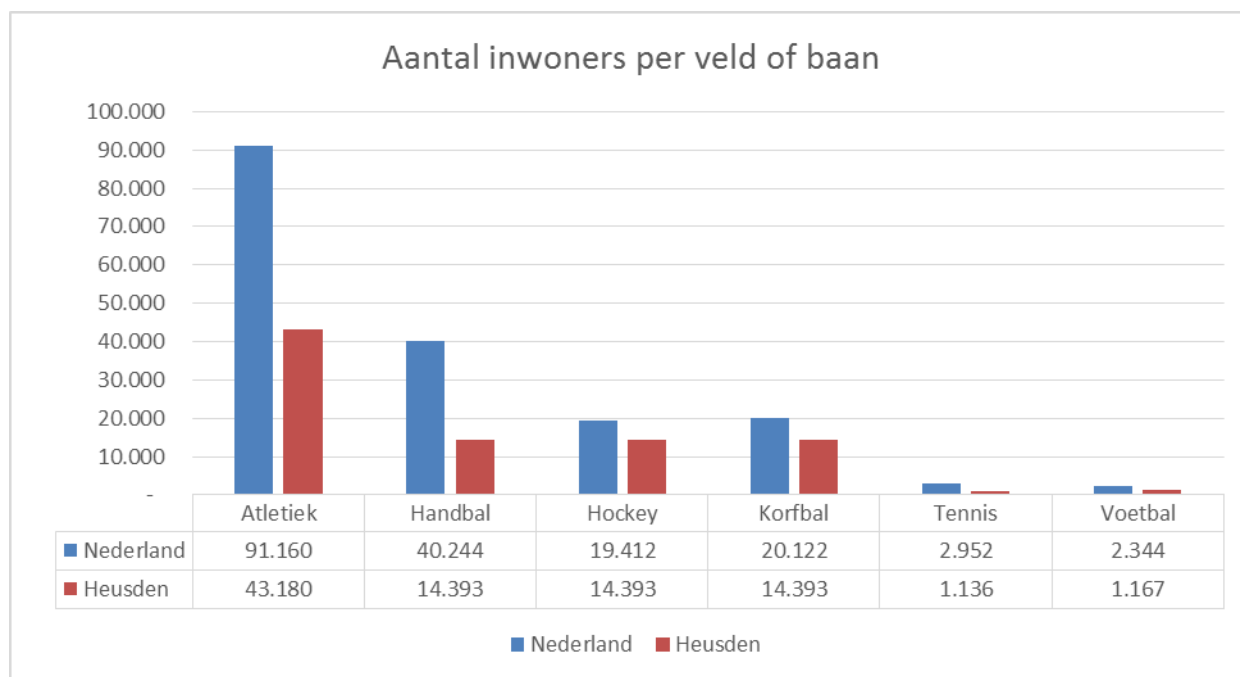
Sport	# verenigingen
Atletiek	1
Handbal	2
Hockey	2
Korfbal	1
Tennis	4
Voetbal	7
Wielrennen	1

Tabel 8: velden/banen per sport

Sport	Aantal banen/velden
Atletiek	1
Handbal	3
Hockey	6
Korfbal	3
Tennis	38
Voetbal	37
Wielrennen	1

In het vervolg van dit hoofdstuk wordt het aanbod aan buitensportaccommodaties vergeleken met de gemiddelde situatie in Nederland. Op basis van het aantal velden en banen per sport zoals weergegeven in tabel 8 is het aantal inwoners er per baan of veld in de gemeente Heusden vergeleken met het gemiddelde in Nederland. Met deze informatie kan vastgesteld worden of de gemeente Heusden relatief veel of weinig sportvelden en banen heeft in vergelijking met het gemiddelde in Nederland.

Figuur 10: aantal inwoners per veld/baan

# inwoners NL (2009)	16.500.000
# inwoners Heusden	43.180

Figuur 10 leidt tot de volgende inzichten:

- De gemeente Heusden stelt in alle takken van sport meer velden en banen per inwoner beschikbaar dan gemiddeld in Nederland.
- Het gemiddelde verzorgingsgebied voor een atletiekaccommodatie bedraagt in Nederland meer dan 90.000 inwoners. Voor wat betreft de atletiekaccommodatie in Heusden moet overigens worden vastgesteld dat het verzorgingsgebied groter is dan Heusden gegeven het feit dat ongeveer 15% van de leden van de Drunense Atletiek Klub niet uit de gemeente Heusden afkomstig is.
- Op het gebied van handbal en hockey is het verschil met de landelijke situatie in ieder voor een deel te verklaren uit het feit dat in beide sporten twee verenigingen actief zijn.
- Ook ten aanzien van traditioneel grote buitensporten als tennis en voetbal geldt dat in Heusden bijna driemaal zoveel tennisbanen en ruim tweemaal zoveel voetbalvelden aanwezig zijn in vergelijking met het gemiddelde in de rest van Nederland.
- De hoge sportparticipatie in de gemeente Heusden zoals verder wordt omschreven in paragraaf 3.3.2 is een verklaring voor het hoge aantal banen en velden per inwoner.

3.1.2 Financiën

In deze paragraaf wordt de financiële situatie op de accommodaties per tak van sport inzichtelijk gemaakt. Allereerst wordt een kostenoverzicht gepresenteerd met de gemeentelijke bijdrage per sport (inclusief en exclusief kapitaallasten). Vervolgens wordt op basis van deze informatie berekend wat de dekkingsgraad en de gemiddelde bijdrage per inwoner per tak van sport is.

Tabel 9: gemeentelijke bijdrage buitensport (2013)

	huurinkomsten	kosten beheer en onderhoud	kapitaallasten	gemeentelijke bijdrage exclusief kapitaallasten	gemeentelijke bijdrage inclusief kapitaallasten
Atletiek	€ 13.164,00	€ 10.745,85	€ 70.000,00	€ -2.418,15	€ 67.581,85
Handbal	€ 3.342,72	€ 8.503,85	€ -	€ 5.161,13	€ 5.161,13
Hockey	€ 18.701,84	€ 12.990,41	€ 30.647,14	€ -5.711,43	€ 24.935,71
Korfbal	€ 1.496,25	€ 11.400,14	€ 5.647,14	€ 9.903,89	€ 15.551,03
Tennis	€ 27.445,98	€ 5.711,69	€ 28.157,35	€ -21.734,29	€ 6.423,06
Voetbal	€ 88.855,68	€ 309.346,32	€ 251.313,77	€ 220.490,64	€ 471.804,41
Wielrennen	€ 1.583,14	€ 3.524,45	€ 15.104,12	€ 1.941,31	€ 17.045,43
Totaal	€ 154.589,61	€ 362.222,71	€ 400.869,52	€ 207.633,10	€ 608.502,62

Bij tabel 9 geldt de volgende toelichting:

- De tarieven c.q. huurinkomsten zijn in de basis samengesteld uit 50% van de kosten voor de gebouwen en 19% van de kosten voor de velden. De koppeling tussen tarieven en onderhoudskosten is in 2011 gemaakt en daarna geïndexeerd. Jaarlijkse koppeling zou leiden tot ongewenste fluctuaties in de tarieven.
- Naast het basistarief betalen verenigingen een toeslag als zij de beschikking hebben over een kunstgrasveld. Verenigingen betalen in dat geval een huursom die gelijk is aan 50% van de kapitaallasten die het gevolg zijn van investeringen in de aanleg van kunstgrasvelden.
- De hoge kapitaallasten voor de voetbalaccommodaties houden vooral verband met de investering in 4 kunstgrasvelden. Omdat lineair wordt afgeschreven nemen de kapitaallasten jaarlijks af.
- Buiten de genoemde kosten wordt vanuit de gemeente jaarlijks € 70.000,- beschikbaar gesteld voor renovatiewerkzaamheden. Dit bedrag wordt voornamelijk besteed aan hekwerken, bestrating etc.
- Voor het instandhouden van het machinepark (maaiers etc.) is een jaarlijks budget van € 30.000,- beschikbaar.

Kosten beheer en onderhoud:

Beheer en onderhoud velden

- Inkoop graszaad en kunstmest
- Inhuur externen

Beheer en onderhoud gebouwen

- Uitvoering meerjaren onderhoudsplanning

Personeelskosten velden

- Ureninzet maaiers, opzichter en uitvoering kleine reparaties
- Kosten op basis van m² gras verdeeld over de sporten

Personeelskosten gebouwen

- Medewerkers gebouwbeheer

Tabel 10: dekkingspercentages buitensport

	dekkingspercentage exclusief kapitaallasten	dekkingspercentage inclusief kapitaallasten
Atletiek	123%	16%
Handbal	39%	39%
Hockey	144%	43%
Korfbal	13%	9%
Tennis	481%	81%
Voetbal	29%	16%
Wielrennen	45%	8%

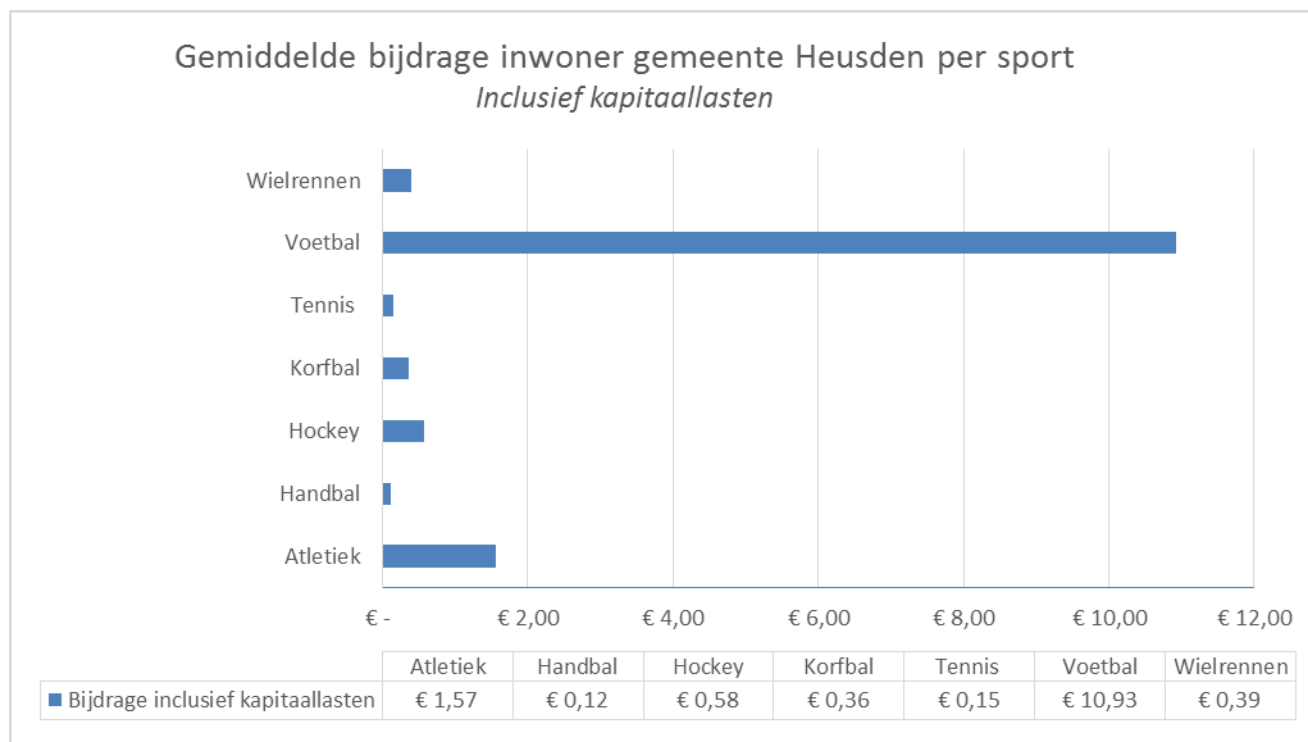
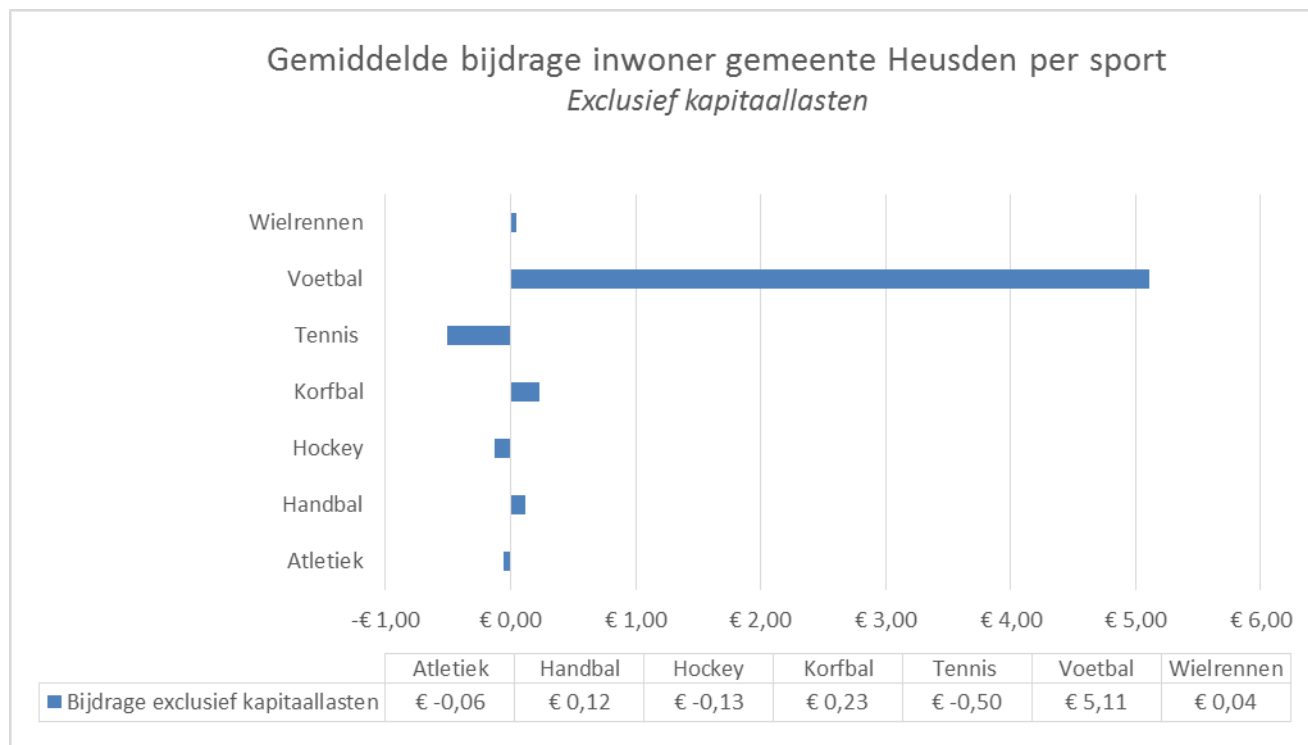
Uit de tabellen 9 en 10 zijn de volgende conclusies te trekken:

- Zonder kapitaallasten is bij hockey, atletiek en tennis sprake van kostendeekkende sporten (lees: huurinkomsten zijn hoger dan kosten beheer en onderhoud). Voetbal is in dat geval met een bijdrage van ruim € 220.000,- verantwoordelijk voor de totale gemeentelijke bijdrage aan de buitensport.

- Dit beeld verandert als de kapitaallasten worden meegenomen. In dat geval is bij alle sporten sprake van een gemeentelijke bijdrage. Voetbal is in dat geval verantwoordelijk voor meer dan 75% van de gemeentelijke bijdrage aan de buitensport.

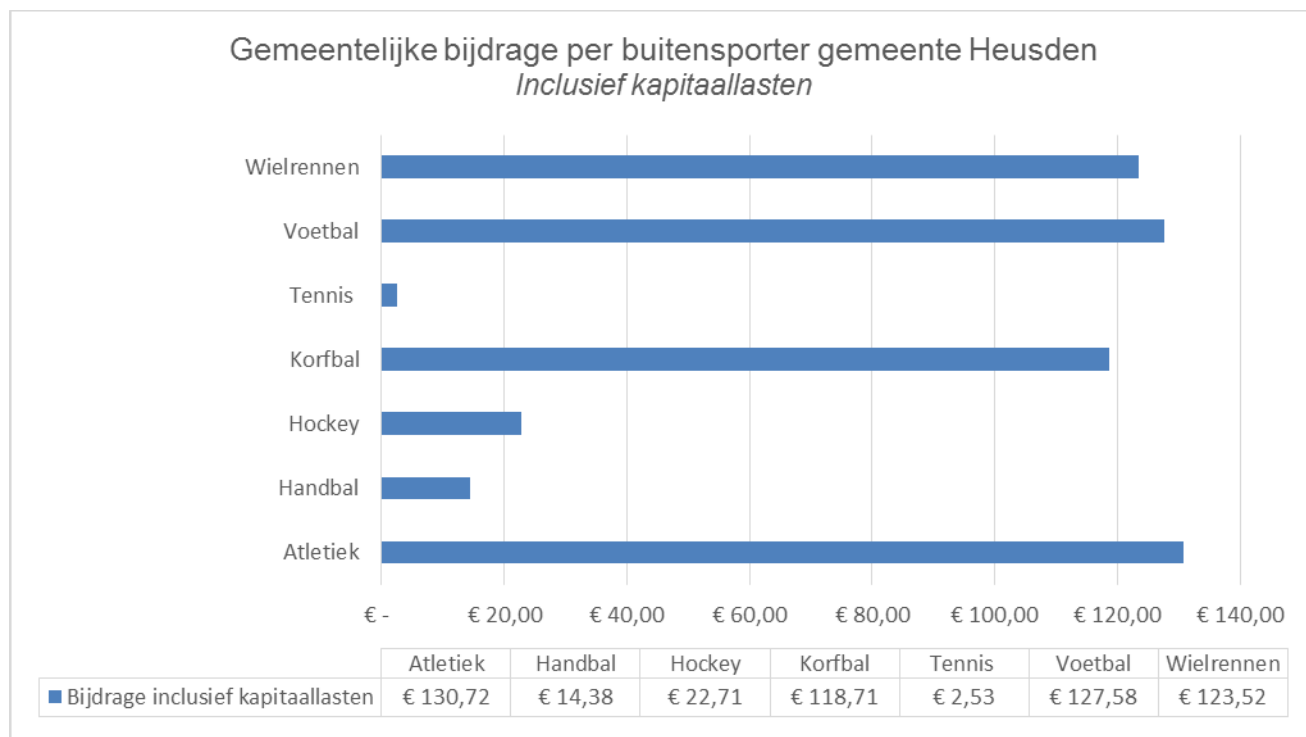
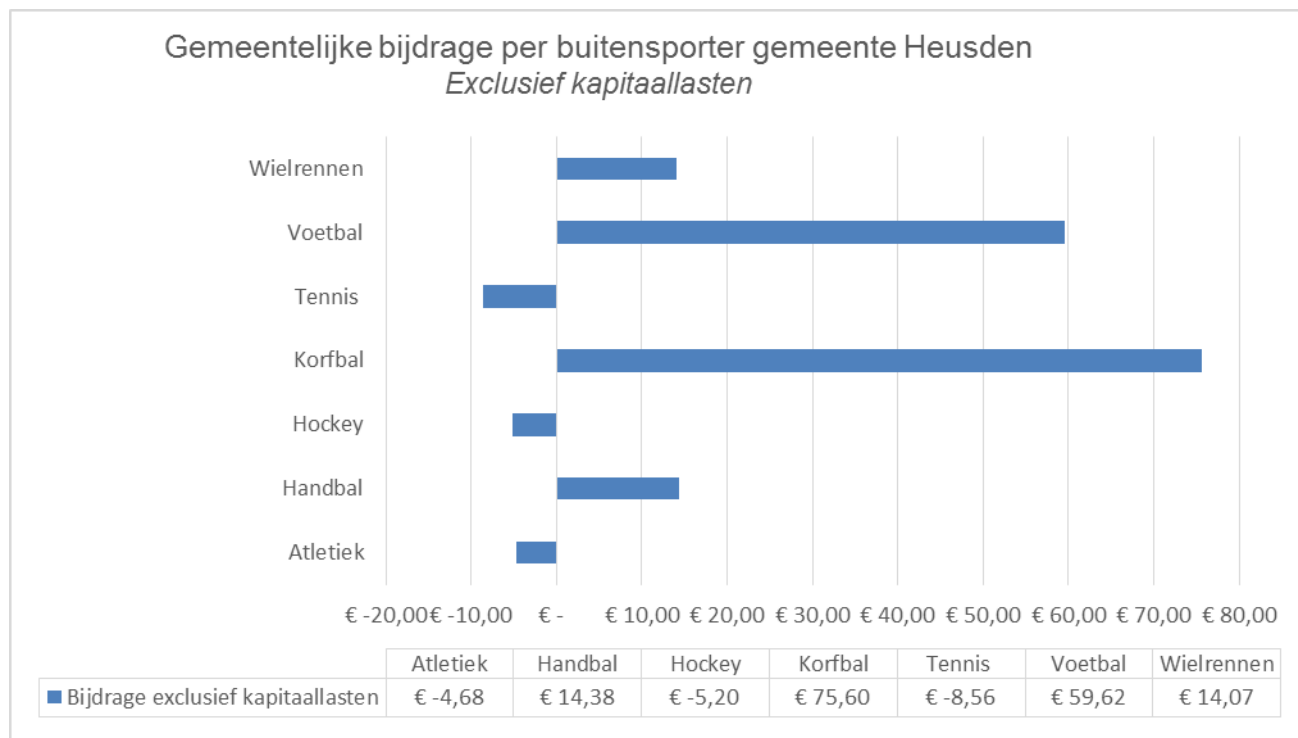
In de volgende figuur zijn de gemeentelijke bijdragen per tak van sport omgeslagen naar de bijdrage per inwoner van de gemeente Heusden met onderscheid tussen de bijdrage exclusief en inclusief kapitaallasten. De staafdiagrammen tonen dat de bijdrage aan voetbal veruit het hoogst is.

Figuur 11: gemeentelijke bijdrage per inwoner per sport exclusief en inclusief kapitaallasten

In de volgende figuur wordt de gemeentelijke bijdrage exclusief en inclusief kapitaallasten omgeslagen per buitensporter van de betreffende sport. Daarbij is gerekend met de ledenaantallen die zijn weergegeven in paragraaf 3.2.

Figuur 12: gemeentelijke bijdrage per buitensporter per sport exclusief en inclusief kapitaallasten

De hierboven getoonde staafdiagrammen geven een ander beeld dan figuur 11. De volgende zaken vallen op:

- Het verschil tussen voetbal en de overige sporten is minder groot wanneer de gemeentelijke bijdragen per sporter in plaats van per inwoner worden omgeslagen. Dit wordt verklaard door het feit dat er veel meer voetballers zijn dan leden van een andere sportverenigingen.

- Exclusief kapitaallasten is de bijdrage per korfballer het hoogst. Inclusief kapitaallasten zijn de bijdragen per wielrenner, voetballer, korfballer en atleet vergelijkbaar. De bijdragen per tennisser, hockeyer en handballer zijn substantieel lager. Bij tennis en hockey kan dit niet los worden gezien van de (gedeeltelijke) privatisering die op betreffende accommodaties heeft plaatsgevonden. Verder geldt bij korfbal en handbal dat deze sporten een winter- als een zomerseizoen kennen waarbij zowel van binnen- als van buitensportaccommodaties gebruik wordt gemaakt.

3.2 Organisatie

De taken en verantwoordelijkheden met betrekking tot het beheer en onderhoud voor de buitensportaccommodaties zijn bij gemeente en verenigingen belegd. In tabel 11 is inzichtelijk gemaakt hoe de verantwoordelijkheden per sport zijn verdeeld. Hierin is te zien dat de clubgebouwen en het dagelijks klein onderhoud in alle gevallen bij de verenigingen is belegd. Dit komt overeen met het landelijke beeld.

De randvoorzieningen, aanleg/realisatie en groot onderhoud is in alle gevallen de verantwoordelijkheid van de gemeente. De landelijke tendens is dat met name de verantwoordelijkheid voor randvoorzieningen en groot onderhoud van gemeenten naar verenigingen verschuift. Opvallend is dat vooral bij de hockey- en tennisverenigingen nadere afspraken zijn gemaakt over de verdeling van taken en verantwoordelijkheden (maatwerk). Ook dit komt overeen met het landelijke beeld. Voor de andere buitensporten geldt in de regel een grotere verantwoordelijkheid voor gemeenten.

Als kanttekening moet nog worden geplaatst dat één tennispark in eigendom is van de gemeente. De overige drie tennisparken zijn volledig in handen van de verenigingen en speelt de gemeente geen rol.

Tabel 11: verdeling taken en verantwoordelijkheden

eigendom, taken en verantwoordelijkheden	atletiek	handbal	hockey	korfbal	tennis	voetbal	wielrennen
- aanleg velden/terreinen/banen	G	G	G/V	G	G/V	G	G
- aanleg clubgebouwen	V	V	V	V	V	V	V
- aanleg kleedaccommodatie	V	G/V	G/V	V	V	G/V	G
- aanleg randvoorzieningen (hekwerk, lichtinstallatie, etc.)	G	G	G	G	G/V	G	G
- groot onderhoud/renovatie	G	G	G	G	G/V	G	G
- dagelijks beheer (klein onderhoud)	V	V	V	V	V	V	V
- dagelijks beheer periodiek groenonderhoud (maaien)	G	G	G	G	V	G	G

G	gemeente
V	vereniging
G/V	gemeente/vereniging

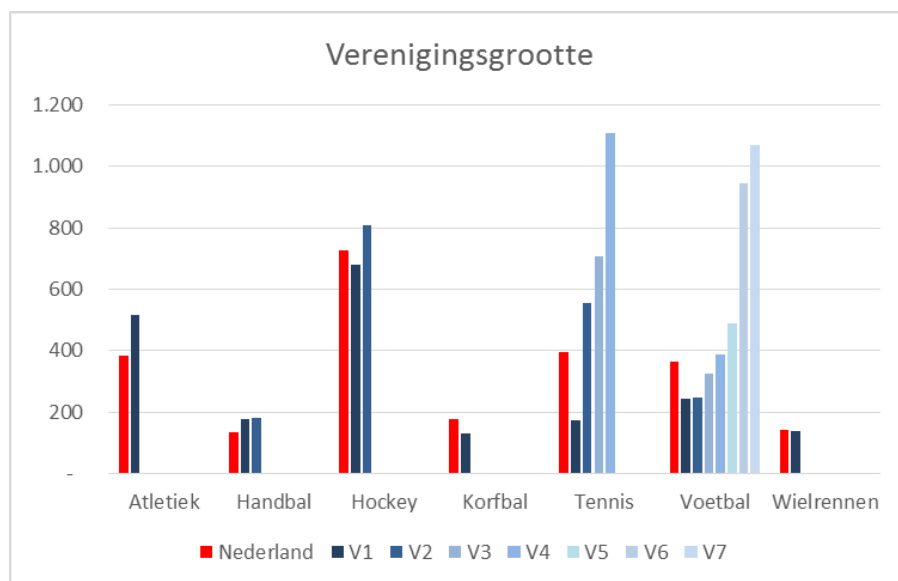
3.3 Verenigingen

In deze paragraaf zijn analyses opgenomen van de omvang van verenigingen, de ledenaantallen en de animocijfers (sportdeelname per inwoner) waarbij de situatie in Heusden zoveel mogelijk wordt afgezet tegen landelijke gemiddelden.

3.3.1 Omvang

In de volgende figuur en bijbehorende tabel is de omvang van de diverse verenigingen in Heusden vergeleken met de gemiddelde grootte van het Nederlandse equivalent.

Figuur 13: verenigingsgrootte buitensport

Tabel 12: verenigingsgrootte buitensport

Leden/vereniging (2012)		Leden/vereniging Heusden						
Sport	Nederland	V1	V2	V3	V4	V5	V6	V7
Atletiek	384	517						
Handbal	135	178	181					
Hockey	728	678	809					
Korfbal	178	131						
Tennis	394	172	555	706	1106			
Voetbal	364	242	245	323	387	488	943	1070
Wielrennen	141	138						

Figuur 13 en tabel 12 bieden de volgende inzichten:

- Voor atletiek, handbal, hockey, korfbal en wielrennen geldt dat de verenigingen in Heusden een omvang hebben vergelijkbaar met het landelijke gemiddelde.
- De eerste hockeyvereniging is gaan groeien tussen 2012 en 2014 vanwege de aanleg van een extra veld.
- Bij tennis en voetbal zijn er tussen de verenigingen grote verschillen qua ledenaantallen. Bij beide takken van sport geldt dat sommige verenigingen kleiner zijn en andere verenigingen significant groter zijn dan het landelijk gemiddelde.

3.3.2 Ledenaantallen

In de volgend tabel zijn de ledenaantallen van de te beoefenen buitensporten in Heusden in beeld gebracht met onderscheid tussen senioren en jeugdleden. In tabel 14 zijn de ledenaantallen van deze sporten voor heel Nederland weergegeven.

Tabel 13: aantal sporters buitensport gemeente Heusden

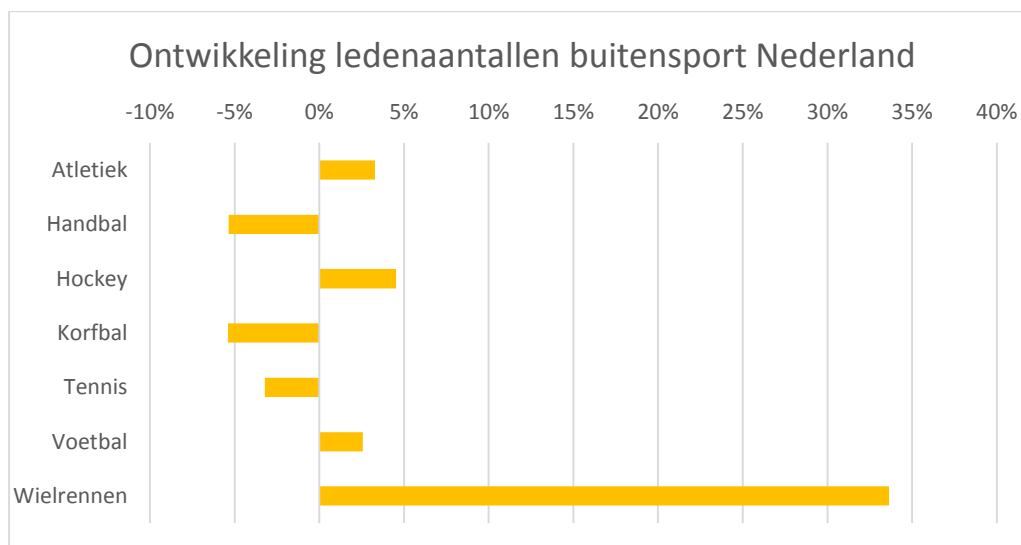
Sportbeoefenaars buitensport gemeente Heusden						
Sport	Aantal leden verenigingen		Aantal senioren		Aantal jeugdleden	
Atletiek	517	6,10%	408	78,92%	109	21,08%
Handbal	359	4,23%	225	62,67%	134	37,33%
Hockey	1.098	12,95%	351	31,97%	747	68,03%
Korfbal	131	1,54%	90	68,70%	41	31,30%
Tennis	2.539	29,94%	2.175	85,66%	364	14,34%
Voetbal	3.698	43,61%	1.993	53,89%	1.705	46,11%
Wielrennen	138	1,63%	102	73,91%	36	26,09%
Totaal	8.480	100,00%	5.344		3.136	

Tabel 14: aantal sporters buitensport Nederland (2012)

Sportbeoefenaars buitensport Nederland						
Sport	Aantal leden verenigingen		Aantal senioren		Aantal jeugdleden	
Atletiek	137.425	5,65%	105.464	76,74%	31.961	23,26%
Handbal	53.264	2,19%	23.523	44,16%	29.741	55,84%
Hockey	232.933	9,57%	74.232	31,87%	158.701	68,13%
Korfbal	95.861	3,94%	48.419	50,51%	47.442	49,49%
Tennis	674.696	27,72%	526.832	78,08%	147.864	21,92%
Voetbal	1.209.413	49,70%	608.345	50,30%	601.068	49,70%
Wielrennen	30.070	1,24%	21.194	70,48%	8.876	29,52%
Totaal	2.433.662	100,00%	1.408.009		1.025.653	

In de periode 2009-2012 heeft het ledenaantal van buitensporten zich ontwikkeld op een wijze zoals in de volgende figuur 15 getoond.

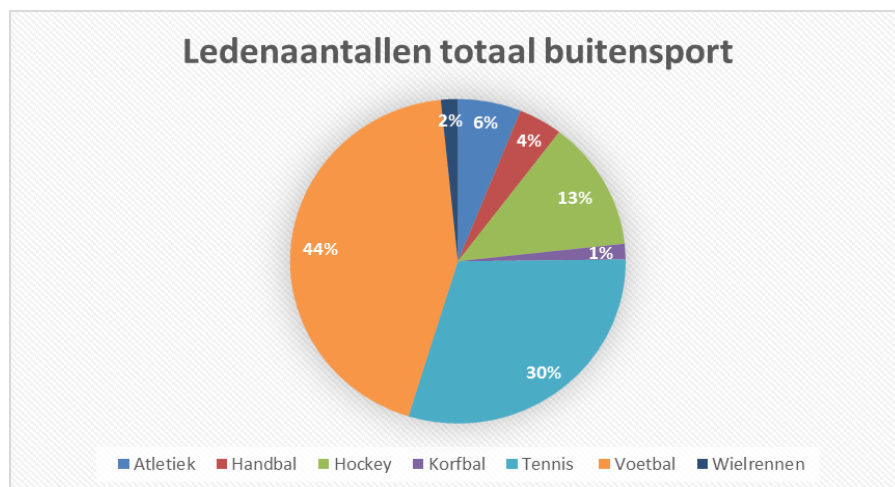
Figuur 14: ontwikkeling ledenaantallen binnensport 2019-2012

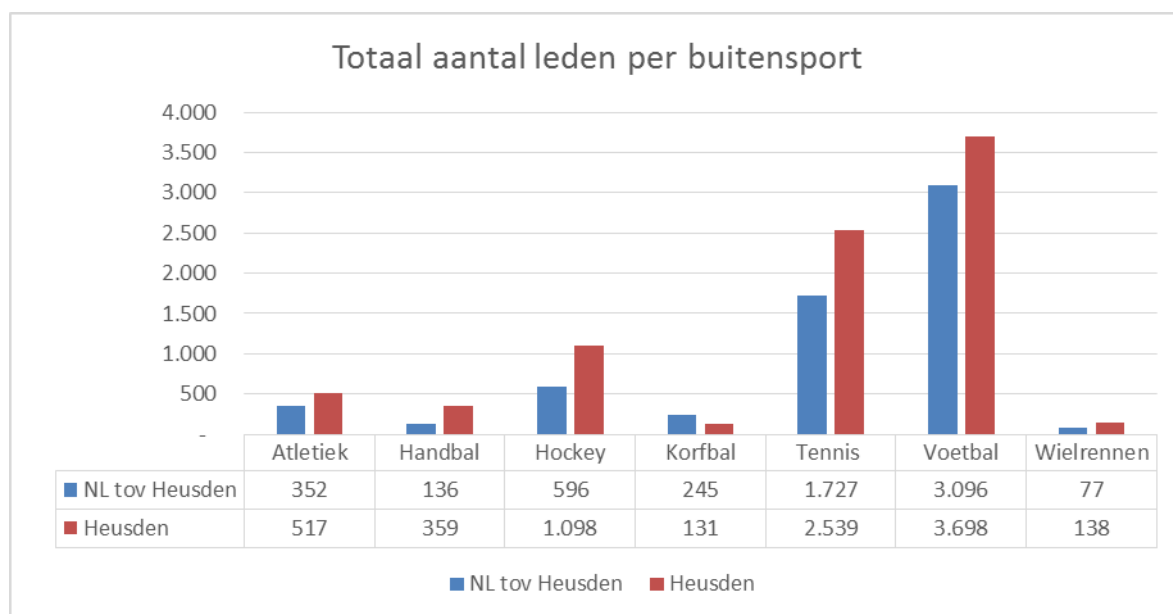
Uit de figuur blijkt dat de buitensport, in tegenstelling tot de binnensport, meer kan bogen op ledengroei. Vooral grote sportbonden als hockey en voetbal profiteren van aanwas van vooral jonge leden. Dit gaat ten koste van sporten als korfbal en tennis.

In de vorm van een taartdiagram is in het volgende figuur de verdeling van de ledenaantallen tussen de verschillende sporten in beeld gebracht voor de gemeente Heusden. In figuur 16 is de sportparticipatie van de gemeente Heusden afgezet tegen het aantal sporters dat een gemeente met het inwonersaantal van Heusden zou moeten hebben op basis van landelijke gemiddelden.

Figuur 15: verdeling ledenaantallen totaal buitensport Heusden

Figuur 16: totaal aantal leden per buitensport (2012)

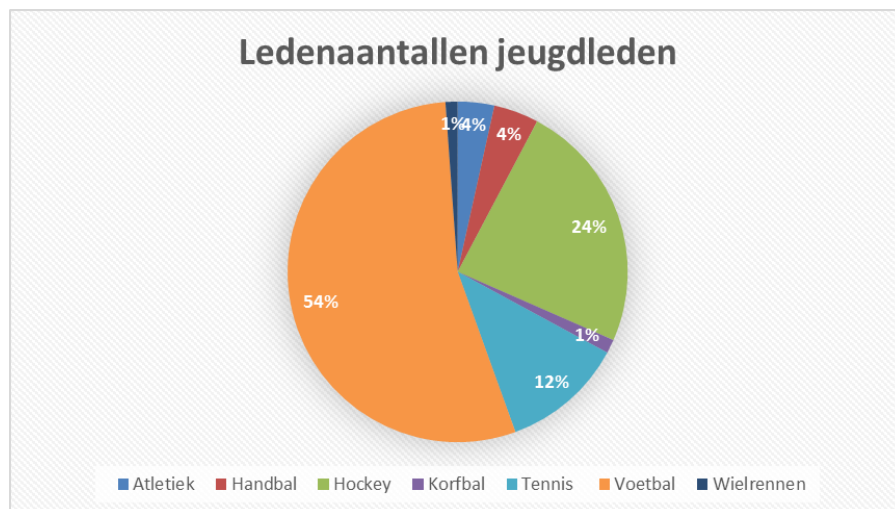

Uit de figuren 15 en 16 is het volgende op te maken:

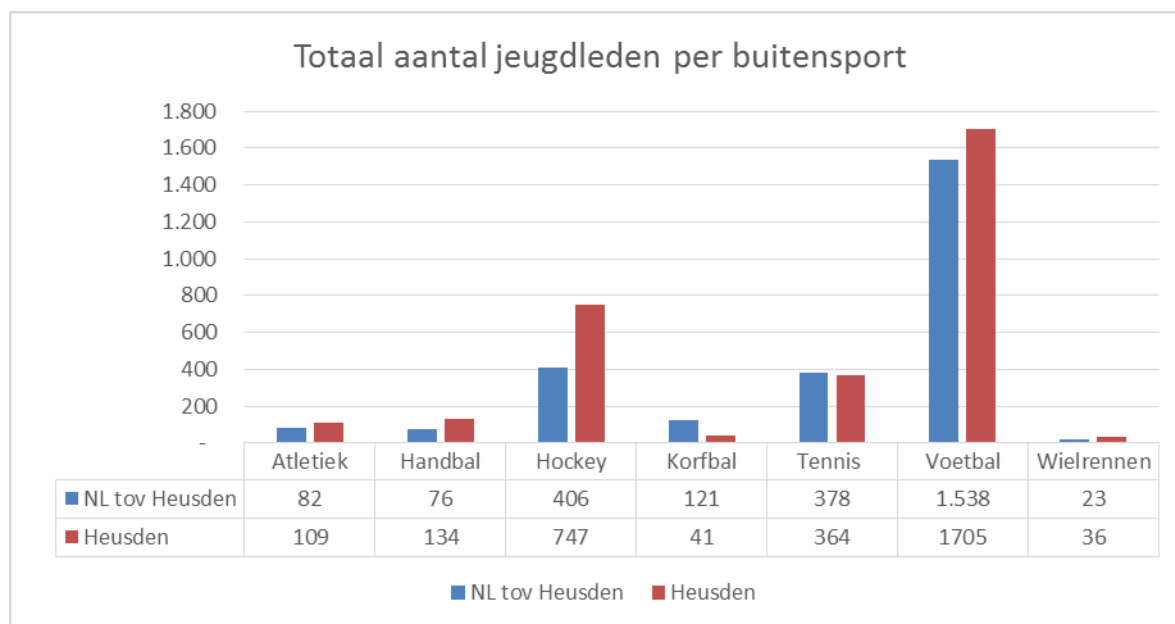
- De verdeling in populariteit van sporten in Heusden komt redelijk overeen met het gemiddelde in de rest van Nederland. Hockey, handbal en tennis zijn in verhouding populaire sporten en korfbal een minder populaire sport in Heusden.
- In Heusden spelen meer dan twee keer zoveel mensen handbal dan gemiddeld in Nederland, hetzelfde geldt in mindere mate voor Hockey.
- In het algemeen zijn er in Heusden meer verenigingsleden in verhouding met de rest van Nederland, dit verklaart ook het grotere aantal velden in Heusden in vergelijking met de rest van Nederland. Vanwege de hoge sportparticipatie is er ook een hoger aanbod aan sportaccommodaties.

In de volgende twee figuren is de verdeling van jeugdleden nader beschouwd.

Figuur 17: verdeling jeugdleden Heusden

Figuur 18: totaal aantal jeugdleden per buitensport (2012)

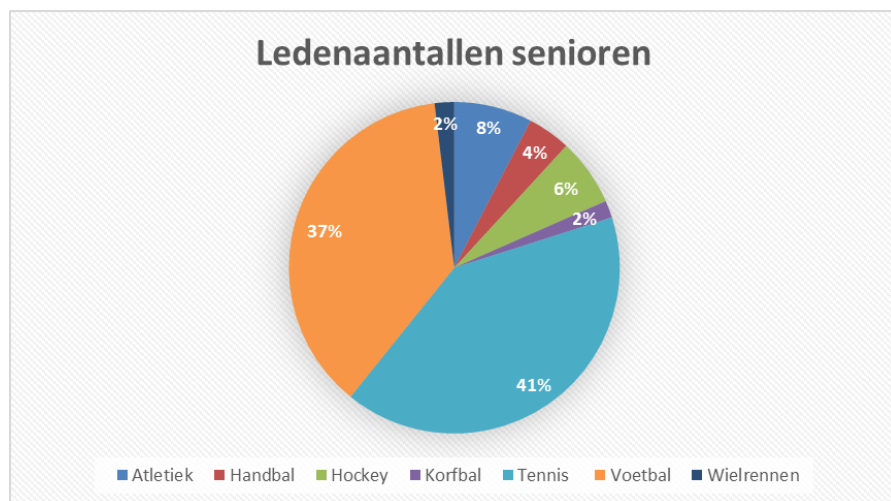

Uit de figuren 17 en 18 is het volgende op te maken:

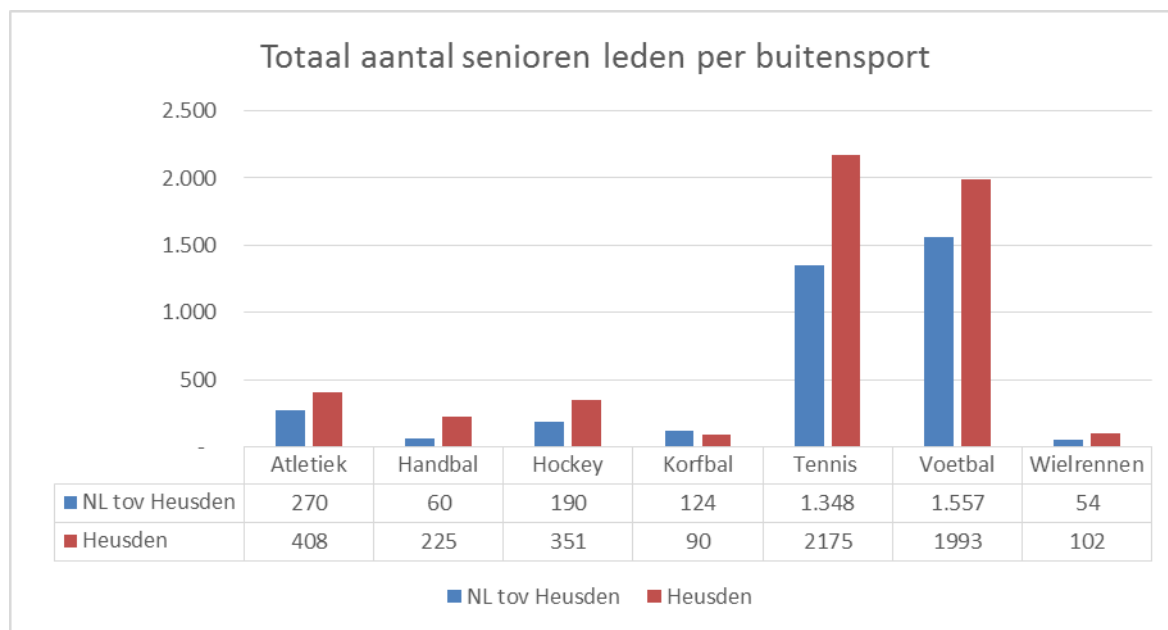
- Gelijk aan de landelijke situatie is meer dan de helft van alle jeugdleden aangesloten bij een voetbalvereniging.
- Vergelijkbaar met de verdeling van het totaal aantal leden valt op dat ten opzichte van de gemiddelde situatie in Nederland relatief veel jongeren in Heusden kiezen voor hockey en weinig voor tennis.

Met betrekking tot de verdeling van seniorleden is sprake van een ander beeld dan bij de verdeling van juni-orleden, zoals blijkt uit de volgende twee figuren.

Figuur 19: verdeling ledenaantallen senioren Heusden

Figuur 20: totaal aantal senioren leden per buitensport (2012)

Uit de figuren 19 en 20 is het volgende op te maken:

- Voor dit deel van het ledenbestand geldt in Heusden dat in vergelijking met de rest van Nederland veel senioren kiezen voor tennis.
- In Heusden geldt tennis als meest beoefende buitensport onder senioren.
- Verder valt op dat hockey (vooral nog) onder jeugdleden aanzienlijk meer populariteit geniet dan onder seniorleden.

4 Zwembad Die Heygrave

In dit hoofdstuk worden de prestaties van zwembad Die Heygrave inzichtelijk gemaakt en beoordeeld. Achtereenvolgens wordt ingegaan op de bezoekersaantallen en animocijfers, op de watercapaciteit en de bezetting van het zwembad en op de financiën.

4.1 Bezoekers en animocijfers

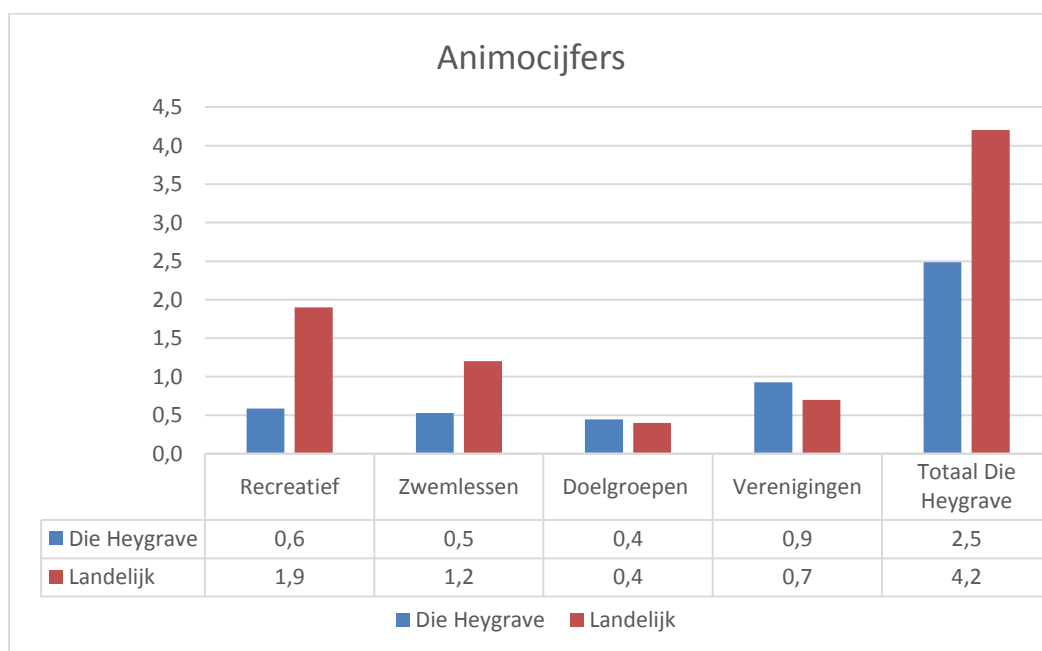
Tabel 15 toont de meest recente bezoekersaantallen van zwembad Die Heygrave. Het aantal deelnemers aan verenigingsactiviteiten wordt niet geregistreerd. Vanuit het sportbedrijf is een inschatting gemaakt van het aantal verenigingsbezoekers. Opgemerkt dient te worden dat hier ook de verhuur aan het Willem II college in is verwerkt, de verwachting is dat het Willem II college in 2014 meer heeft gehuurd. Het schoolzwemmen is zoals in veel Nederlandse zwembaden afgeschaft. Net als de landelijke tendens is ook in Heusden sprake van een dalend aantal zwembadbezoekers.

Tabel 15: bezoekersaantallen Die Heygrave (2013)

Bezoekersaantallen	2013
Recreatief	25.385
Zwemlessen	22.841
Doelgroepen	19.184
Verenigingen/verhuur (circa)	40.000
Schoolzwemmen	-
Totaal	107.410

Het animocijfer zet het aantal bezoekers van zwembad Die Heygrave af tegen het verzorgingsgebied, in dit geval de inwoners van de gemeente Heusden. In figuur 23 zijn de animocijfers voor de verschillende zwemactiviteiten en het totale bezoekersaantal van zwembad Die Heygrave te zien. Daarnaast staat het gemiddelde animocijfer voor de desbetreffende zwemactiviteit in Nederland.

Figuur 21: animocijfers zwembad Die Heygrave (2013)

Uit de figuur is af te leiden dat zowel voor het recreatief zwemmen als voor de deelname aan zwemlessen geldt dat sprake is van veel lagere animocijfers dan het landelijke gemiddelde. Opgemerkt moet worden dat

Die Heygrave niet gericht is op recreatieve zwemmers. Voor de doelgroepactiviteiten geldt een deelname die vergelijkbaar is met het landelijke gemiddelde animocijfer. Het animocijfer voor verenigingen is hoger dan het landelijke gemiddelde. Hierbij moet worden opgemerkt dat niet alleen verenigingen maar ook de verhuur van het bad aan het Willem II college in Den Bosch is meegerekend in de bezoekersaantallen.

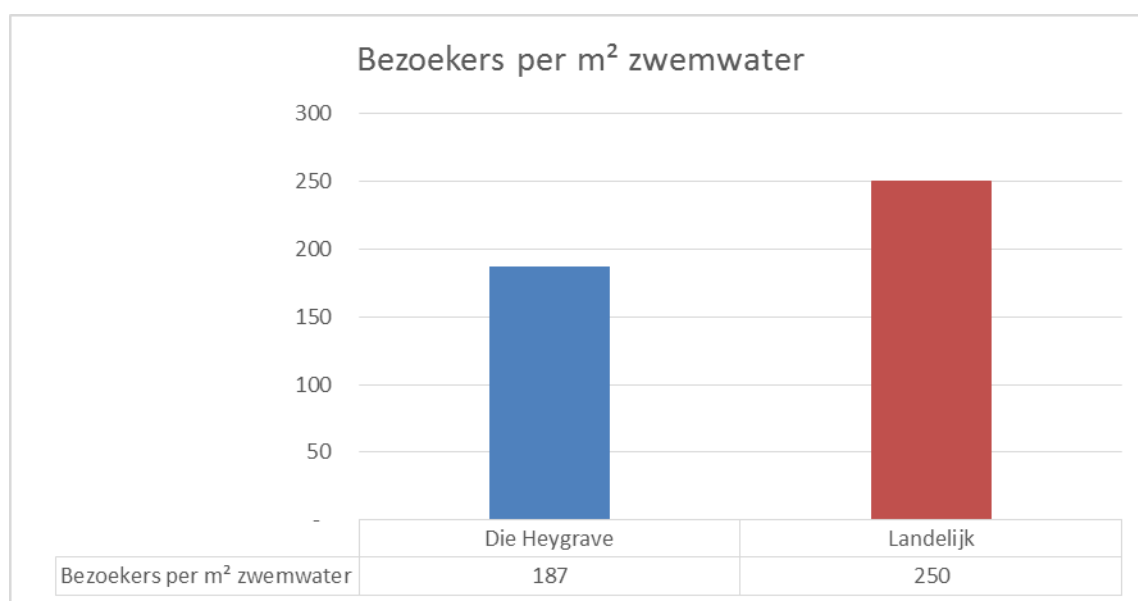
4.2 Watercapaciteit en bezetting

Zwembad Die Heygrave beschikt over de volgende drie bassins met een totale watercapaciteit van 575 m²:

- Een wedstrijdbad van 25 x 15 meter (375 m²).
- Een instructiebad van 15 x 8 meter (120 m²).
- Een doelgroepenbad van 8 x 10 meter (80 m²).

In de volgende figuur is het aantal bezoekers per m² zwemwater afgezet tegen het landelijk gemiddelde. Geconcludeerd kan worden dat de 187 bezoekers per m² zwemwater in Die Heygrave onder het Nederlands gemiddelde ligt.

Figuur 22: aantal bezoekers per m² zwemwater 2013

4.3 Tarieven

In tabel 16 zijn de tarieven voor verschillende activiteiten in zwembad Die Heygrave weergegeven. In vergelijking met landelijk gemiddelde tarieven valt het volgende op:

- Voor vrij zwemmen c.q. bannen zwemmen gelden landelijk tarieven van € 2,50 tot € 4,50. De tarieven in Die Heygrave zijn in dat opzicht marktconform.
- Dit geldt ook voor de zwemlessen die met omgerekend € 8,13 per uur binnen het landelijke gemiddelde vallen van € 7,- tot € 10,- per uur.
- De tarieven voor doelgroepactiviteiten zijn in Die Heygrave divers. Bij aanschaf van een meerbadencartaart bedraagt het gemiddelde tarief per les ongeveer € 4,-. Dit ligt binnen de range van het landelijke gemiddelde van € 3,50 tot € 6,-.

Tabel 16: tarieven zwembad Die Heygrave

Tarieven	Per keer	10 badenkaart	26 badenkaart
Kinderen tot en met 3 jaar	€ 1,15		
Kinderen die ingeschreven zijn voor zwemles	€ 1,00		
Kinderen 4 tot en met 16 jaar	€ 2,80	€ 23,70	€ 58,10
Volwassenen	€ 3,60	€ 31,85	€ 75,05
Discozwemmen	€ 3,80		
Zwemles per uur	€ 8,13		

4.4 Financiën

In de volgende tabellen zijn de inkomsten en uitgaven met betrekking tot zwembad Die Heygrave onder elkaar gezet, is de gemeentelijke bijdrage in beeld gebracht en is een aantal kengetallen berekend. Hierbij is uitgegaan van de werkelijke situatie in 2013 zoals genoemd in de gemeentelijke begroting. De horeca inkomsten en uitgaven zijn in dit overzicht niet meegenomen. Onlangs is bepaald dat de zwemvereniging en de basketbalvereniging gezamenlijk de verantwoordelijkheid nemen voor de exploitatie van de horeca van het zwembad en sporthalcomplex Die Heygrave.

Tabel 17: inkomsten en uitgaven Die Heygrave

	Die Heygrave
huurinkomsten	€ 97.089,68
recreatief zwemmen	€ 69.230,00
doelgroep zwemmen	€ 69.830,34
zwemlessen	€ 189.044,23
overige inkomsten	€ 4.356,53
Totaal inkomsten	€ 429.550,78
personeelskosten	€ 600.187,11
onderhoudskosten	€ 127.787,71
schoonmaak	€ 30.778,60
energiekosten	€ 109.826,30
overige kosten (verzekeringen etc)	€ 35.680,60
Totaal uitgaven	€ 904.260,32
kapitaallasten	€ 170.098,06

Tabel 18: gemeentelijke bijdragen en kengetallen

	Die Heygrave	landelijk
gemeentelijke bijdrage exclusief kapitaallasten	€ 474.709,54	
gemeentelijke bijdrage inclusief kapitaallasten	€ 644.807,60	
dekkingspercentage exclusief kapitaallasten	48%	60-80%
dekkingspercentage inclusief kapitaallasten	40%	
gemeentelijke bijdrage per inwoner exc kpl	€ 10,99	
gemeentelijke bijdrage per inwoner inc kpl	€ 14,93	
personeel als percentage van de omzet exc kpl	126%	70-90%
personeel als percentage van de omzet inc kpl	93%	

Uit de tabellen is op te maken dat sprake is van lage dekkingspercentages en van hoge personeelskosten als percentage van de omzet. Daarbij geldt wel de kanttekening dat de personeelskosten niet alleen betrekking hebben op de directe personeelskosten maar ook op de doorberekende overhead. Niet duidelijk is wat de omvang is van deze overheadkosten.

5 Trends en ontwikkelingen

In dit hoofdstuk worden eerst een aantal algemene maatschappelijke trends en ontwikkelingen genoemd die van invloed zijn op sportparticipatie en sportaccommodaties. Daarna worden er nog een aantal specifieke trends en ontwikkelingen met betrekking tot de binnen- en buitensport genoemd.

5.1 Algemene trends en ontwikkelingen

- De sportinfrastructuur in Nederland wordt in algemene zin gekenmerkt door een breed aanbod van sportaccommodaties. De kwaliteit van veel van deze accommodaties laat evenwel te wensen over. Dit wordt voor een belangrijk deel veroorzaakt doordat een groot aantal accommodaties in de jaren '60 en '70 van de vorige eeuw is gerealiseerd. Deze accommodaties zijn, met het oog op hun leeftijd, afgeschreven en aan vervanging of grootscheepse renovatie toe.
- De sportinfrastructuur in Nederland wordt ook gekenmerkt door een van oudsher sterk georganiseerd verenigingsleven. De organisatie van sportverenigingen staat onder druk door een verminderde inzet van vrijwillig kader. Er tekent zich een tweedeling af tussen vitale, groeiende sportverenigingen en naar binnen gekeerde verenigingen met een onzeker toekomstperspectief. De eerste categorie verenigingen vormt een belangrijke bondgenoot voor gemeenten op het gebied van het realiseren van aan lokaal sportbeleid gehechte doelen (denk aan: participatie/integratie, gezondheid, wijk aanpak, naschoolse activiteiten, et cetera).
- Sporters zijn in de regel bereid om meer te betalen en langer te reizen voor accommodaties van goede kwaliteit. De toenemende mobiliteit heeft als neveneffect dat mensen zich minder bekommeren om wijk- of gemeentegrenzen.
- Ondanks de beleidsdoelstelling om de arbeidsparticipatie te laten toenemen en de pensioengerechtigde leeftijd te verhogen, zal de vergrijzing in ons land er toe leiden dat meer senioren vrijetijdsactiviteiten ondernemen. Voor de sportbeoefening heeft dit tot gevolg dat voor senioren sport geschikte voorzieningen als gymzalen meer gebruik gaan worden.
- Flexibilisering van deelname aan het arbeidsproces leidt tot een vraag naar andere voorzieningen en andere openingstijden dan de thans gebruikelijke. Sporters maken dan ook vaker vanuit individuele omstandigheden keuze uit het aanbod ('zap-gedrag'). Teamsporten nemen daardoor ten opzichte van individuele sporten in belang af. Groepsverbanden worden meer ongedwongen en ongebonden. De ervaring is dat binnensporten meer lijden onder deze ontwikkeling dan buitensporten.
- Er is sprake van vervluchting van de vrijetijdsbesteding. Zowel de inhoud van de activiteiten als de daaruit voortvloeiende sociale contacten worden oppervlakkiger. Met name de categorie groep 25 tot en met 44 jarigen heeft te maken met de omstandigheid dat werk en gezin een groot beslag kunnen leggen op de beschikbare tijd en energie. Dit leidt veelal tot een verminderde deelname aan sport- en beweegactiviteiten binnen deze groep.
- Multifunctionele (sport-)accommodaties zijn in opmars. Soms gecombineerd (geclusterd) met andere, al dan niet commerciële (vrijetijds-)voorzieningen. Succesvolle combinaties van voorzieningen resulteren in meerwaarde voor de bezoeker. Als gevolg van de ontwikkeling van geclusterde sportaccommodaties worden monofunctionele voorzieningen (waaronder gymzalen) opgegeven. Dit kan een nadelige invloed hebben op de bereikbaarheid van accommodaties en daarmee op de (sport-)participatie;
- Steeds vaker worden vraagtekens geplaatst bij het rendement van traditionele gymzalen met een standaard afmeting van 21x12x5½ meter en een weinig inspirerende inrichting. De omvang volstaat voor het primair onderwijs, maar komt onvoldoende tegemoet aan de eisen van het voortgezet onderwijs en verenigingen. Het nadeel van een klassiek ingerichte gymzaal is de overwegend monofunctionele gebruiksmogelijkheid en het daarmee samenhangende lage gebruiksrendement. Ook de omvang en de hoogte stellen beperkingen aan het multifunctionele gebruik van deze voorzieningen, waardoor met name in de avonduren en in het weekend leegstand ontstaat. Steeds vaker wordt voor moderne gymzalen aangesloten bij de richtlijnen van de KVLO (Koninklijke Vereniging van Leraren

Lichamelijke Opvoeding), die een ideale maatvoering van 24x16x5½ meter hanteren. Naast het aanpassen van de functionaliteiten kan het rendement van gymzalen worden geoptimaliseerd door er wijk- en naschoolse activiteiten in onder te brengen.

- De aandacht voor sport en gezondheid zet onverminderd door. Zeer breed wordt belang toegekend aan een gezonde geest in een gezond lichaam. Desalniettemin kampt één op de zeven kinderen met overgewicht. Via verschillende stimuleringsmaatregelen proberen gemeenten deelname aan sport positief te beïnvloeden.

5.2 Binnensport

- Over het algemeen zien de binnensportverenigingen een afname in hun ledenaantallen, dit kan verklaard worden door de toename van individuele sporten ten koste van teamsporten.
- Badminton heeft veelal te maken met een vergrijzing in het ledenbestand. Ook in Heusden is te zien dat er voornamelijk seniorenleden bij de badmintonverenigingen zijn aangesloten.
- Basketbal is één van de weinige binnensporten dat aan populariteit wint en een groei in haar ledenaantallen ziet.
- De gymnastiekverenigingen hebben over het algemeen een groot aantal leden, dit is ook terug te zien in de gemeente Heusden. Landelijk gezien zijn dit voornamelijk jeugdleden, in de gemeente Heusden wijkt hier vanaf door een groot aantal seniorenleden bij de gymnastiekverenigingen.
- Gymnastiekverenigingen vragen steeds meer naar specifieke turnaccommodaties.
- Handbal en korfbal zijn beide zowel binnen- als buitensporten. Bij beide sporten is er de tendens om meer binnen te sporten, waarbij men op zoek is naar dynamischere spelvormen om de sport aantrekkelijker te maken en de dalende ledenaantallen tegen te gaan. Dit heeft er bij korfbal toe geleid de buitenvelden aan het formaat van de binnenvelden aan te passen.
- De judoverenigingen hebben over het algemeen een hoge jeugdinstroom, problematisch is het om deze leden langere tijd aan zich te binden. De judo heeft ook last van dalende ledenaantallen.
- De volleybalverenigingen hebben dalende ledenaantallen. Het beachvolleybal wint wel aan populariteit.

5.3 Buitensport

- De buitensportverenigingen hebben over het algemeen minder last van dalende ledenaantallen ten opzichte van de binnensport.
- De tendens naar individuele sporten zorgt ervoor dat binnensportverenigingen proberen nieuwe competitievormen te ontwikkelen waarbij leden minder verplichtingen aangaan.
- Sporters hebben steeds vaker de voorkeur om op zaterdag te spelen, dit heeft negatieve gevolgen voor de zondagverenigingen en voor de afstemming tussen vraag en aanbod van sportaccommodaties, er ontstaan zodoende knelpunten op zaterdag en extra ruimte op zondag.
- Het voetbal blijft populair en ziet haar ledenaantallen nog altijd groeien. De trend van kunstgrasvelden zet zich nog steeds door binnen de voetbalverenigingen waardoor de velden het hele jaar door speelbaar zijn.
- De hockeysport kent stijgende ledenaantallen. Binnen de hockeysport is er een transitie gaande van zand ingestrooide velden naar (semi)- watervelden. Momenteel is 70-80% van de nieuw aan te leggen hockeyvelden een (semi)-waterveld. De semi-watervelden zorgen voor een sneller en aantrekkelijker spel.
- Net zoals kunstgras bij het voetbal vragen de semi-watervelden bij de hockey een hogere investering. Deze ligt ongeveer 1,5 keer zo hoog dan een traditioneel zand ingestrooid hockeyveld. Verder moet er rekening worden gehouden met hogere exploitatielasten vanwege het waterverbruik van het semi-waterveld.
- In de wintermaanden wordt er steeds meer binnen gehockeyd, wat een extra druk op de binnensportaccommodaties legt.
- De tennissport kent dalende ledenaantallen.
- Wielrennen en atletiek kennen beide stijgende ledenaantallen, dit zijn meer individuele sporten die gemakkelijker kunnen inspelen op de wensen van de huidige sporter.

6 Samenvattende conclusies

In dit afsluitende hoofdstuk worden puntsgewijs de samenvattende conclusies gepresenteerd voor de onderdelen binnensport, buitensport en zwembad Die Heygrave.

Binnensport:

- Door de hoge personeels- en onderhoudskosten kent sporthal Die Heygrave een veel hogere gemeentelijke bijdrage dan sporthal Onder de Bogen en een veel lager dekkingspercentage dan de sportzalen De Vennen, De Brug en De Kubus.
- Per inwoner en inclusief kapitaallasten draagt iedere inwoner van Heusden € 4,33 bij aan Die Heygrave. De gemiddelde bijdrage aan de sportzalen bedraagt € 0,48 per inwoner (inclusief kapitaallasten).
- In Heusden is sprake van relatief grote verenigingen. Ten opzichte van het landelijke gemiddelde zijn gymnastiek, handbal en zwemmen in verhouding populaire sporten in Heusden en zijn korfbal en volleybal minder populair dan in het gemiddelde van de rest van Nederland.
- Op het gebied van tarieven en contributies binnensport (en buitensport) is in Nederland een te divers beeld om in het kader van de benchmark conclusies te kunnen verbinden aan de 'prestaties' in Heusden hieromtrent.

Buitensport:

- Ten opzichte van het gemiddelde van Nederland geldt dat de gemeente Heusden veel ruimte (velden en banen) beschikbaar stelt voor de buitensport.
- Met inbegrip van de kapitaallasten is de voetbalsport verantwoordelijk voor 75% van de gemeentelijke bijdrage. Per inwoner resulteert dit in een bijdrage van € 10,93. Als de bijdrage inclusief kapitaallasten wordt omgeslagen naar de buitensporters dan zijn de bijdragen per wielrenner (€ 123,52), per voetballer (€ 127,58), per korfballer (€ 118,71) en per atleet (€ 130,72) vergelijkbaar en substantieel hoger dan de bijdragen per handballer (€ 14,38), hockeyer (€ 22,71) en tennisser (€ 2,53). Het verschil kan verklaard worden door de privatisering en hoger huurinkomsten vanuit de hockey- en tennisverenigingen en de lage kosten van een handbalveld (asfalt).
- Anders dan bij de binnensport, waar de gemeente verantwoordelijk is voor beheer en exploitatie van de accommodaties, is bij de buitensport sprake van een gedifferentieerde situatie. Dit komt overeen met het landelijke beeld.
- De omvang van de buitensportverenigingen laat zich, anders dan bij de binnensportverenigingen, beter vergelijken met het landelijke gemiddelde. Ten opzichte van het landelijke beeld geldt in Heusden dat hockey een populaire en korfbal een minder populaire sport is. Met uitzondering van korfbal gelden in Heusden voor alle buitensporten hogere animocijfers dan in het gemiddelde van de rest van Nederland.

Zwembad Die Heygrave:

- Het aantal recreatieve zwembadbezoekers en het aantal deelnemers aan de zwemlessen wijkt negatief af van het landelijke gemiddelde. Het aantal deelnemers aan doelgroepactiviteiten laat zich daarentegen prima vergelijken met een gemiddeld Nederlands zwembad. Het aantal deelnemers aan activiteiten van verenigingen en groepen steekt in Die Heygrave positief af tegen het gemiddelde in Nederland. Het schoolzwemmen is, zoals in veel gemeenten, afgeschaft.
- Voor het aantal bezoekers dat verwelkomt mag worden beschikt Die Heygrave over veel zwemwater.
- De in Die Heygrave gehanteerde tarieven kunnen als landelijk marktconform worden beoordeeld.
- Op basis van de verhouding tussen de inkomsten en de uitgaven geldt dat een lager dan gemiddeld dekkingspercentage kent en dat de personeelskosten als percentage van de omzet substantieel hoger zijn dan het landelijke gemiddelde.